

ความเป็นมาของเรื่อง เชอร์ล็อก โฮลมส์

ในราวปลาย ค.ศ. ๑๘๘๐ หรือต้น ค.ศ. ๑๘๘๑ ชายหนุ่มชาวอังกฤษสองคน ต่างคนต่างเป็นโสด ได้พบกันในกรุงลอนดอนด้วยความประสงค์อันตรงกัน คือต่างคนต่างก็อยากเช่าห้องสักชุดหนึ่ง ในอัตราค่าเช่าที่พอจะสู้ได้ ห้องเช่านั้นพอจะหาได้โดยไม่ยาก แต่ถ้าต่างคนต่างเช่าโดยลำพังแล้วก็เป็นภาระเหลือกำลังที่จะเช่าได้ ดังนั้นคนทั้งสองจึงตกลงอยู่ร่วมกัน โดยช่วยกันออกค่าเช่าสถานที่คนละครึ่ง ในวันรุ่งขึ้นได้ไปดูห้องที่ถนนเบเกอร์และตกลงพร้อมใจกันเช่าสถานที่นั้นทันที เป็นห้องหมายเลขที่ ๒๒๑ บี หลังจากนั้นทั้งสองคนก็ได้ร่วมกันผจญภัยในการสืบสวนคดีลึกลับเรื่องหนึ่งอย่างสนุกสนาน

ใจความที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นต้นเรื่องของวรรณกรรมชุดนักสืบเชอร์ล็อก โฮลมส์ อันมีชื่อเสียงของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เป็นตอนเกริ่นให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครสำคัญของเรื่องชุดนี้ปรากฏอยู่ในเรื่องแรกที่สุดชื่อ A Study in Scarlet (ซึ่งได้แปลเป็นไทยในชุดเรื่องยาวชื่อว่า “แรงพยาบาท”) บุคคลที่เอยถึงนี้คนหนึ่งมีอาชีพเป็นหมอ ชื่อจอห์น เอช. วัตสัน ส่วนอีกคนหนึ่งคือตัวนักสืบเชอร์ล็อก โฮลมส์ เอง ในการแต่งเรื่องอื่นๆ ในชุดเดียวกัน เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ได้อุปลอกนให้หมอวัตสันบรรยายแทบทั้งหมด

เรื่อง A Study in Scarlet ได้ปรากฏออกสู่บรรณโลกเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๘๗ ในหนังสือซึ่งออกเป็นประจำปีในเทศกาลตรุษฝรั่ง ชื่อว่า Beeton's Christmas Annual ปีต่อๆ มาได้พิมพ์ออกจำหน่ายเป็นเล่มต่างหากอีกหลายครั้ง ใน ค.ศ. ๑๘๙๐ เซอร์อาร์เทอร์ก็ได้ปล่อยตัวเชอร์ล็อก โฮลมส์ กับ

หมอวัตสันออกแสดงอีกในเรื่องชื่อว่า The Sign of Four (จตุรลักษณ์) อันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเช่นเดียวกับเรื่องแรก ได้พิมพ์ออกจำหน่ายในระยะติด ๆ กันหลายครั้ง ดังนั้นเชอร์ล็อก โฮลมส์ และหมอวัตสันจึงเป็นตัวละครที่ต้องอยู่เพื่อบำเรอความสนุกสนานเพลิดเพลินของนักอ่าน และช่วยค่าครองชีพของผู้แต่งต่อไป โดยเซอร์อาร์เทอร์แต่งเป็นเรื่องสั้นลงในนิตยสารรายเดือนชื่อ Strand เดือนละเรื่อง เรียกว่า The Adventures of Sherlock Holmes (การผจญภัยของเชอร์ล็อก โฮลมส์) เรื่องสั้นชุดนี้ได้ตีพิมพ์ลงใน Strand Magazine ตั้งแต่ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ๑๘๙๑ ถึงเดือนมิถุนายน ๑๘๙๒ รวม ๑๒ เรื่อง หลังจากนั้นเซอร์อาร์เทอร์ได้แต่งเรื่องสั้นอีกหลายชุดกับเรื่องยาวอีกสองเรื่อง สิริรวมทั้งหมดเป็นเรื่องสั้น ๕๖ เรื่อง กับเรื่องยาว ๔ เรื่อง รวมทั้งเรื่องที่ถูกกล่าวมาแล้วนั้นด้วย

ประวัติการและเหตุที่เรื่องเชอร์ล็อก โฮลมส์ ได้ออกสู่บรรณโลกจนปรากฏชื่อเสียงถึงขั้นทศปาโมกข์ของเรื่องนักสืบทั้งหลายในชั้นหลังนั้น มีดังต่อไปนี้

ในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ หมอหนุ่มคนหนึ่งชื่ออาร์เทอร์ โคนเน ดอยล์ เพิ่งแต่งงานใหม่ ๆ ดำเนินอาชีพโดยอิสระอยู่ที่บ้านบุชวิลลาในจังหวัดเซาท์ซี ประเทศอังกฤษ ฐานะของดอยล์อยู่ข้างจะขัดสน และการอาชีพก็ไม่สู้จะดีนัก จึงคิดอ่านหาลาไฟในทางแต่งหนังสือบ้าง หมอดอยล์แต่งนวนิยายเรื่องแรกชื่อ The Firm of Girdlestone ขึ้นแล้วขายไม่ออก ต้นฉบับยังคงนอนทิ้งอยู่ที่บ้าน ความผิดหวังทำให้หมอดอยล์ต้องหันเหียนเปลี่ยนทางใหม่ เมื่อเด็ก ๆ หมอดอยล์เคยอ่านเรื่องลึกลับของกาโบรีย และเรื่องนักสืบเชลยศักดิ์เซวาเลียร์ ออกัสต์ ดูแปง ของเอตการ์ อัลลัน โป เป็นที่จับบอจับใจยิ่งนัก ดังนั้นหมอดอยล์จึงคิดว่าถ้าตนจะลองหันมาแต่งเรื่องประเภทนี้บ้างก็คงจะดี

เมื่อหมอดอยล์เป็นนักเรียนแพทย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยเอดินบะระ อาจารย์คนหนึ่งชื่อโจเซฟ เบล ได้เลือกดอยล์หนุ่มไว้ใช้ในทำนองศิษย์ก้นกุฎิ ให้ดอยล์ทำหน้าที่ต่างเสมียนคอยจดอาการคนไข้และนำคนไข้เข้าห้องตรวจของท่านอาจารย์ ในระหว่างที่ทำหน้าที่นี้ ดอยล์กลับได้พบด้วยความพิศวงว่า อาจารย์เบลสามารถจะรู้ความเป็นไปของคนไข้จากการมองเพียงปราดเดียวได้มากกว่าที่ตนจะพึงซักไซ้ไต่ถามเสียอีก ดังปรากฏคำบรรยายในบันทึกความทรงจำและความผจญภัยของดอยล์เองตอนหนึ่งว่า “ท่านอาจารย์จะคอยรับคนไข้อยู่ในห้องด้วย

ลักษณะใบหน้าราวกับชาวอินเดียนแดง พอคนไข้เข้าไปในห้องยังไม่ทันขยับปาก ท่านอาจารย์ก็แจ้งซึ่งอาการโรคของเขาเสียก่อนแล้ว ทั้งสามารถบอกความเป็นอยู่ในอดีตของคนไข้ได้โดยไม่คลาดเคลื่อนอีกด้วย”

ยกอุทาหรณ์เช่น ครั้งหนึ่งคนไข้พลเรือนคนหนึ่งให้ท่านอาจารย์ตรวจ ท่านอาจารย์เอ่ยขึ้นว่า “นี่แน่ะพ่อคุณ คุณน่าจะเคยประจำการอยู่ในกองทัพไข้ใหม่”
“ขอรับ” คนไข้ตอบ

อาจารย์เบล “เพิ่งจะปลดออกจากประจำการไม่นานนักไข้ใหม่”

คนไข้ “ไข้ขอรับ”

เบล “อยู่ในกองทหารพรานไข้ใหม่”

คนไข้ “ไข้ขอรับ”

เบล “เป็นนายทหารชั้นประทวนไข้ใหม่”

คนไข้ “จริงขอรับ”

เบล “ประจำอยู่ที่บาร์เบโดสถูกไหม”

คนไข้ “ถูกทีเดียวขอรับ”

ครั้นแล้วอาจารย์เบลอธิบายให้พวกนักเรียนแพทย์ที่ห้อมล้อมอยู่ทราบ ว่า ท่านสามารถจะรู้ความเป็นมาในอดีตของคนที่ได้อย่างไร ท่านว่า “เขาคนนี้ มีสัมมาคารวะน่านับถือ แต่ไม่ถอดหมวก ก็คนที่อยู่ในกองทัพนั้นย่อมไม่ ถอดหมวก เว้นเสียแต่จะออกจากประจำการมานานถึงจะเข้าแบบพลเรือนกับเขา เช่นนี้มิใช่หรือ” ในข้อที่ว่าคนไข้เป็นนายทหาร ก็เพราะท่าทางแสดงว่าเคยเป็น คนไข้อ่านาจนหน้าที่ หนึ่ง โดยที่คนไข้เป็นโรคเท้าช้างซึ่งเป็นกันขุมในอินเดียภาค ตะวันตก อาจารย์เบลจึงทราบว่าคุณคนนี้ไม่ได้ประจำการอยู่ในอังกฤษ และ เพราะสถานีประจำการของกองทหารอังกฤษในอินเดียตะวันตกอยู่ที่บาร์เบโดส อันมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง อาจารย์เบลจึงทายได้ทันทีว่าคุณไข้ของท่าน ประจำการอยู่ที่บาร์เบโดสและอยู่ในกองทหารพราน

นี่เป็นตัวอย่างของการใช้ความสังเกต และการทบทวนเหตุผลของอาจารย์ ทำให้เหล่าศิษย์ -- โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิษย์ก้นกุฎิคนนี้ -- รู้สึกพิศวงอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังมีตัวอย่างที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง แต่จะขอจดไว้เนื่องจากเนื้อที่ จำกัด อย่างไรก็ดี เมื่อหมดอดยลหวนระลึกถึงคุณวิเศษของอาจารย์ในข้อนี้ ก็ทำให้รู้สึกว่าคุณอาจารย์จะบำเพ็ญตนเป็นนักสืบแล้ว ก็น่าจะตะล่อมกิจการ

อันควรเลื่อมใสแต่ปราศจากระเบียบแบบแผนนี้ให้ใกล้กับความเป็นศาสตร์อันแน่นอนได้ทีเดียว

จากความคิดอันแยกคางดังกล่าวนี้ หมอดอยล์จึงสร้างเชอร์ล็อก โฮลมส์ขึ้น โดยหยิบเอาคุณวิเศษของอาจารย์เบลมาใส่เข้าไปในโฮลมส์ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างดงามจากผู้อ่านตั้งแต่เริ่มออกโรงแสดงฝีมือลายมือครั้งแรกทีเดียว ทั้งนี้ทำให้สำนักพิมพ์อเมริกันชื่อลิปปินคอตชักนำให้หมอดอยล์แต่งเชอร์ล็อก โฮลมส์ เรื่องที่สองลงในหนังสือพิมพ์ลิปปินคอตแมกกาซีน ประกาศความเก่งกล้าของเชอร์ล็อก โฮลมส์ ให้โลกรู้อย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง ในเรื่องนี้หมอดอยล์คงอุปโลกน์ให้หมอวัตสันเป็นผู้บรรยายตามเคย และได้สร้างนางเอกให้แก่หมอวัตสันด้วย แต่ส่วนโฮลมส์นั้นหมอดอยล์ไม่ยอมให้ยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงเป็นอันขาด ถึงกับอุปโลกน์ให้โฮลมส์พูดว่าจะไม่แต่งงานเลย เพราะเกรงว่าจะวินิจฉัยผิดพลาดแต่ยอมให้ติดยาเสพติดจำพวกฝิ่น -- คือโคเคน -- เพื่อดับสมอง

เมื่อแต่งเรื่องนี้เสร็จ หมอดอยล์คิดจะไปฝึกฝนวิชาการเพิ่มเติมเป็นเอตทัคคะเฉพาะโรค อันจะทำให้มีเวลาว่างพอกที่จะใช้เขียนหนังสือเป็นลำไฟและจะมีคนไข้มารักษามากขึ้นด้วย หมอดอยล์จึงปิดที่ทำการเก่าไปศึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรคตา ณ กรุงเวียนนา แล้วกลับไปเปิดสำนักงานใหม่ในลอนดอนที่เดวอนเชอร์เพลซ แต่ห้ามคนไข้มารักษาไม่ ความจำเป็นจึงบังคับให้หมอดอยล์ต้องหันกลับมาหากินกับเชอร์ล็อก โฮลมส์ อีก โดยปล่อยเชอร์ล็อก โฮลมส์ ออกแสดงในเรื่องสั้นลงในหนังสือสเตรนด์แมกกาซีนเดือนละเรื่อง เรียกว่าเรื่องสั้นชุดการผจญภัยของเชอร์ล็อก โฮลมส์ คนอ่านติดกันอมแงมถึงกับเข้าใจว่าเชอร์ล็อก โฮลมส์ มีตัวจริงก็มี และเมื่อลงพิมพ์จนครบชุดตลอดเวลาหนึ่งปีเต็มแล้ว ก็ต้องแต่งต่อไปอีกชุดหนึ่งตามคำร่ำร้องของนักอ่าน จาก ๑๒ เรื่อง จึงกลายเป็น ๒๔ เรื่อง พอกันที หมอดอยล์รู้สึกว่าการเรื่องซักจะงวดเต็มที่ ดังนั้นในเรื่องที่ ๒๔ ซึ่งลงพิมพ์ในสเตรนด์แมกกาซีนฉบับประจำเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๓ หมอดอยล์จึงปลงใจแต่งให้เชอร์ล็อก โฮลมส์ สู้กับหัวหน้าผู้ร้ายตกเหวในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หมายจะฝังเชอร์ล็อก โฮลมส์เสียที่

เรื่องอันแสดงวาระสุดท้ายของเชอร์ล็อก โฮลมส์ ก่อให้เกิดความเศร้าสลดและไม่พอใจในบรรดา "คนอ่านติด" อย่างคาดไม่ถึง จดหมายจากคนอ่านติดเริ่ม

หลังไหลสู่หมอดอยล์ แสดงความเสียดายอาลัยเซอร์ลોક โฮล์มส์ ไม่ขาดสาย บ้างแสดงปฏิกริยารุนแรงถึงกับประณามหมอดอยล์อย่างเสียหาย “แฟน” ผู้หญิงบางคนถึงแก่อันตันจดหมายด้วยคำพ้อว่า “คนใจร้าย” หรือด้วยคำหยาบยิงไปกว่านี้ก็มี เซอร์ลોક โฮล์มส์ จะตายไม่ได้! เซอร์ลોક โฮล์มส์ ต้องไม่ตาย! ไม่ว่าหมอจะไปทางไหนก็ได้ยินแต่เสียงเรียกร้องต้องการเซอร์ลોક โฮล์มส์ ทั้งสิ้น บางคนไปดักหมอดอยล์และขู่ว่า ถ้าเซอร์ลોક โฮล์มส์ ไม่กลับสู่บรรณโลกอีกละก็ จะเผาบ้านหมอดอยล์เสีย ดังนี้ก็มี

หมอดอยล์อดทนต่อการประณามและบริภาษของประชาชนคนอ่านอยู่หลายปี ในที่สุดก็จำต้องอนุโลมตามเสียงของมหาชนอันเป็นเสมือนประกาศิตของพระเป็นเจ้า ประกอบกับบริษัทพิมพ์หนังสือในอังกฤษและอเมริกาได้ประมูลราคาค่าเรื่องเซอร์ลોક โฮล์มส์ กันจนสูงลิบ หมอดอยล์จึงปล่อยเซอร์ลોક โฮล์มส์ ออกแสดงในเรื่องยาวอีกเรื่องหนึ่ง ชื่อ The Hound of the Baskervilles ตีพิมพ์ลงในสเตรนธ์แมกกาซีน ระหว่างปี ๑๙๐๑-๑๙๐๒ เรื่องยาวนี้ถือกันว่าเป็นเรื่องเยี่ยมที่สุดของเรื่องเซอร์ลોક โฮล์มส์ ทั้งหมด และบังเอิญในปี ๑๙๐๒ นั้นเอง หมอดอยล์ได้รับพระราชทานฐานันดรศักดิ์เป็นเซอร์อาร์เทอร์ เนื่องจากผลงานแต่งหนังสือประวัติศาสตร์สำคัญสองเรื่องในปี ๑๙๐๐ แต่พวกที่คลั่งเซอร์ลોક โฮล์มส์ รู้ดียิ่งกว่าตัวเซอร์อาร์เทอร์เอง ถึงลือกันว่า ความโปรดปรานของพระเจ้ากรุงอังกฤษครั้งนี้เกิดจากการปล่อยตัวเซอร์ลોક โฮล์มส์ กลับสู่บรรณพิภพอีกโดยแท้ หาใช่เกิดจากเหตุผลอื่นใดไม่

ประชาชนคนอ่านได้รับความพอใจหาไม่น้อยที่ได้อ่านเซอร์ลોક โฮล์มส์ อีก แต่ถึงกระนั้นก็ใช้จะสิ้นความข้องกังวลใจทีเดียวไม่ เพราะเรื่องหลังที่สุดนี้เป็นตอนก่อนโฮล์มส์ตกเหว อันยังหาทำให้ประชาชนคลายความสงสัยไม่ ว่าโฮล์มส์ยังมีชีวิตอยู่หรือตายแน่ ครั้นต่อมาอีกปีหนึ่ง คือปี ๑๙๐๓ เซอร์อาร์เทอร์ปล่อยเรื่องสั้นชุดเซอร์ลોક โฮล์มส์ “คืนชีพ” เรียกว่า The Return of Sherlock Holmes ลงพิมพ์ในสเตรนธ์แมกกาซีน คนติดเรื่องเซอร์ลોક โฮล์มส์ จึงได้หายใจโล่งอก เพราะว่าจากเรื่องแรกของชุดนี้ โฮล์มส์ได้รอดชีวิตจากการตกเหวครั้งนั้น กลับมาบำเรอความสนุกเพลิดเพลินของบรรดาคนติดทั้งหลายต่อไปอีก เป็นอันว่าเซอร์ลોક โฮล์มส์ ไม่ตายแน่ และจะไม่มีวันตายเป็นอันขาด ถึงแม้ว่าเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ จะได้สิ้นชีวิตไปแล้วเป็น

เวลานานปี แต่เรื่องเชอร์ล็อก โฮลมส์ ก็ยังคงเป็นที่ประทับใจประชาชนคนอ่านอยู่ตลอดเวลา และคำว่าเชอร์ล็อก โฮลมส์ ก็กลายเป็นสำนวนพูด หรือ สำนวนนามอันหนึ่งที่ใช้กันมาจนบัดนี้

วรรณกรรมชุดนักสืบเชอร์ล็อก โฮลมส์ เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเภทเดียวกัน นอกจากจะเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในภาษาอังกฤษแล้ว ยังได้แปลออกเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลก บางเรื่องได้นำไปดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ เล่นละคร ส่งวิทยุกระจายเสียง แม้ในสมัยของโทรทัศน์นี้ เชอร์ล็อก โฮลมส์ ก็ได้บำเรอความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนทางโทรทัศน์ด้วยเหมือนกัน หนังสือภาพการ์ตูนสำหรับเด็กที่ออกขายอยู่กล่นเกลื่อนทั้งในอังกฤษและอเมริกาก็มีเรื่อง เชอร์ล็อก โฮลมส์ รวมอยู่ด้วย ความแพร่หลายของเรื่องเชอร์ล็อก โฮลมส์ นั้น มีอิทธิพลจนถึงกับว่า ถ้านักอ่านหนังสือคนใดไม่รู้จักเชอร์ล็อก โฮลมส์ แล้ว ก็นับว่าเสียนักเลงไปมาก และยิ่งกว่านั้นยังทำให้ประชาชนคนอ่านส่วนมากสำคัญว่าเชอร์ล็อก โฮลมส์ เป็นบุคคลที่มีชีวิตจริงๆ และเรื่องเชอร์ล็อก โฮลมส์ ก็เป็นเรื่องจริงอีกด้วย ในชีวิตของเชอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ปรากฏว่ามีคนติดเรื่องเขียนจดหมายถึงเชอร์ล็อก โฮลมส์ ผ่านทางเชอร์อาร์เทอร์เป็นอันมาก ที่เขียนถึงโฮลมส์เอง โดยเจ้าหน้าที่ส่งตรงไปยังสำนักงานของโฮลมส์ ณ ห้องเลขที่ ๒๒๑ บี ถนนเบเกอร์ ซึ่งที่ทำการไปรษณีย์ต้องเอารวมเข้าไว้ในประเภทจดหมายที่ส่งไม่ถึงผู้รับ ก็มีไม่น้อย ตลอดจนห้องเลขที่ ๒๒๑ บี อันเป็นหมายเลขที่กู่ขึ้นแท้ๆ ก็ยังมีคนด้นด้นไปค้นหา ในบรรดาตัวละครแห่งเรื่องนิยายที่สร้างขึ้นจากจินตนาการเท่านั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีใครมีลักษณะดูเป็นจริงเป็นจังอย่างเชอร์ล็อก โฮลมส์ เลย ซึ่งถ้าท่านติดตามเรื่องราวแห่งการผจญภัยของเขาต่อไป ก็คงจะรู้สึกเป็นอย่างดีว่าเป็นเพราะเหตุใด ดังนี้

เหตุอื้อฉาวในโบฮีเมีย^๑

สำหรับเซอร์ลોક โฮล์มส์ แล้ว หล่อนเป็น *ยอดหญิง* เสมอ ข้าพเจ้าไม่ค่อยจะได้ยินเขาเอ่ยถึงหล่อนในชื่ออื่นเลย ในสายตาของเขานั้น เพศของหล่อนไม่มีความสำคัญหรืออิทธิพลเหนือตัวหล่อนเลย ทั้งนี้เชื่อว่าเขาจะมีอารมณ์ความรู้สึกใดๆ ที่เนื่องไปในทางพิศวาสต่อไอริน อัลดเลอร์ ก็ทำไม่ อารมณ์ทั้งปวงโดยเฉพาะอารมณ์เช่นนั้น ย่อมเป็นสิ่งพึงซึ่งแกจิติใจอันสุขุมเยือกเย็น และสม่ำเสมออย่างน่าเลื่อมใสของเขา ข้าพเจ้าถือว่าเขาเป็นเครื่องจักรที่ใช้ความสังเกตและทบทวนเหตุผลได้รอบคอบสมบูรณ์ที่สุดที่โลกได้พบเห็นมา แต่สำหรับการเป็นเจ้าผู้สูสาวแล้ว เขาคงกำหนดฐานะของเขาผิดเป็นแน่ เขาไม่เคยที่จะพูดถึงความรู้สึกรักใคร่ละมุนละไม เว้นแต่ในลักษณะล้อเลียนและเย้ยหยันเท่านั้น อารมณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมสำหรับผู้สังเกต--ประเสริฐสำหรับการเผยเหตุจูงใจและพฤติกรรมของคนก็จริง แต่สำหรับผู้ที่ใช้เหตุผลมาเสียจนซ้ำช่องแล้วนั้น การที่ยอมให้อารมณ์เหล่านั้น

^๑ โบฮีเมียในสมัยของเซอร์ลોક โฮล์มส์ เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมนี เดิมนั้นเป็นของเชโกสโลวะเกีย (ปัจจุบันคือสาธารณรัฐเช็ก-บรณการ) และเป็นที่ตั้งของกรุงปราก เมืองหลวงของเชโกสโลวะเกียด้วย โบฮีเมียเคยเป็นรัฐอิสระมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ มีพื้นที่ตกอยู่ใน ๒๐,๐๐๐ ตารางไมล์ แต่ในระหว่างศตวรรษที่ ๑๔ อยู่ในปกครองของเยอรมนี จนปี ๑๙๑๘ จึงได้รวมกับรัฐมอเรเวีย สลาโวเนีย และซิลีเซีย ตั้งเป็นสาธารณรัฐเชโกสโลวะเกียขึ้น

เรื่อง “เหตุอื้อฉาวในโบฮีเมีย” นี้ เป็นตอนหลังจากที่หมอวัตสันผู้บรรยายแต่งงานแล้วและแยกไปบำเพ็ญชีวิตอยู่ต่างหาก ตอนแต่งงานของหมอวัตสันนั้นปรากฏอยู่ในเรื่อง “จัตวาลักษณ์” (The Sign of Four) ซึ่งเป็นเรื่องยาวเรื่องที่สองของเซอร์ลોક โฮล์มส์

เข้ามาฟ้องพยานจิตใจอันมีระเบียบและสุขุมเยือกเย็น ย่อมเป็นปัจจัยอันยุ่งเหยิงที่อาจก่อความสงสัยให้เกิดแก่ผลงานทางจิตใจของเขาได้ ฝุ่นละอองในเครื่องมืออันบอบบาง หรือรอยร้าวในแว่นขยายที่มีกำลังกล้ำอันใดอันหนึ่งของเขา จะไม่เป็นที่ระคายเคืองมากไปกว่าอารมณ์อันรุนแรงในลักษณะจิตใจเยี่ยงเขาทีเดียว แต่ถึงกระนั้นก็ยังมิใช่ผู้หญิงคนหนึ่งสำหรับเขา และผู้หญิงคนนั้นคือ ไอรีน อัดเลอร์ ซึ่งล่องลับไปแล้ว ผู้ซึ่งทิ้งเรื่องราวอันชวนพิศวงสงสัยไว้ในความทรงจำ

ระยะหลังนี้ข้าพเจ้าพบโฮลบลอสน้อยครั้งเต็มที่ ชีวิตสมรสของข้าพเจ้าได้แยกเราออกห่างจากกันไปเสีย ความผาสุกอย่างเต็มที่ของข้าพเจ้าเองก็ดี และความหมกมุ่นสร้างฐานะของครอบครัวซึ่งอุบัติขึ้นรอบๆ บุรุษที่มีเหย้าเรือนของตนเองเป็นครั้งแรกก็ดี นับว่าเพียงพอทีเดียวที่จะกลืนเอาความใส่ใจของข้าพเจ้าไว้เสียสิ้น ส่วนโฮลบลอสซึ่งไม่ชอบการสมาคมทุกประเภท ด้วยจิตใจอันรักความอิสระแปลกๆ ของเขาทั้งหมด ยังคงพำนักอยู่ในห้องเช่าของเราที่ถนนแบเกอร์ ชลุกอยู่กับหนังสือเก่าๆ ของเขา และตกอยู่ในระหว่างฤทธิ์ของโคเคนกับความทะเยอทะยานลับดาท์แล้วลับดาท์เล่า บางทีก็ซึมเข้าไปเพราะฤทธิ์ยา บางทีก็กระปรี้กระเปร่าลำแดงพลังกล้าที่เกิดจากธรรมชาติของเขาเอง อย่างไรก็ตาม การศึกษาอาชญากรรมยังคงผูกใจเขาอยู่อย่างลึกซึ้ง กำลังความสังเกตอันวิเศษและสติปัญญาอันกว้างขวางของเขาได้ใช้ไปในการติดตามหาร่องรอยและไขความลับในคดีต่างๆ ที่ตำรวจทิ้งเสียแล้วด้วยความหมดหวังนั้นเสมอ ในระหว่างนั้นข้าพเจ้าได้ยืมข่าวคราวการออกโรงของเขาบ้างเป็นระยะๆ อาทิที่โอเตสส่าในคดีฆาตกรรมเตรปอฟฟ์ ที่ตริโนโกมาลีในคดีอันน่าสลดใจอย่างเอกของแอดกินสันพี่น้อง และในครั้งสุดท้ายข้าพเจ้าได้ยืมว่าเขาได้แก้ปัญหาอันละเอียดของราชตระกูลแห่งประเทศฮอลแลนด์ที่ครองราชสมบัติอยู่ในขณะนั้นเป็นผลสำเร็จอย่างใหญ่หลวง พ้นจากเรื่องเหล่านี้ ข้าพเจ้าก็เพียงแต่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เหมือนท่านผู้อ่านนั้นแหละ แล้วข้าพเจ้าก็ไม่ได้ยืมข่าวคราวเกี่ยวกับเกลอเก่าของข้าพเจ้าอีกเลย

คืนวันหนึ่ง เป็นวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ ข้าพเจ้ากลับจากเยี่ยมไข้ ผ่านไปทางถนนแบเกอร์ (เพราะว่าบัดนี้ข้าพเจ้าได้กลับปฏิบัติกิจการตามอาชีพเดิมแล้ว) เมื่อหวนระลึกถึงความสัมพันธ์แต่ครั้งเก่าก่อนขึ้นมา ก็ทำให้นึกอยากพบโฮลบลอสอีก เป็นกำลัง และใครจะรู้ว่าตัวเราที่กำลังใช้สติปัญญาไปอย่างไรบ้าง ห้องของเขา

จุดไฟสว่าง และเมื่อมองขึ้นไป ข้าพเจ้าเห็นร่างอันผอมสูงของเขาเป็นเงาดำผ่าน ม่านบังตาถึงสองครั้ง เขากำลังเดินอยู่ในห้องอย่างรวดเร็ว ก้มหน้าจนกางเกือบ จดอก มือไพล่หลัง สำหรับข้าพเจ้าผู้รู้สึกคอของเขาดี ลักษณะกิริยาอาการ เช่นนี้บอกให้เราทราบ ว่า สมองของเขากำลังทำงานอีกแล้ว แสดงว่าเขาตื่นจาก ฤทธิ์ยาและกำลังครุ่นคิดปัญหาอะไรสักอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าสั่งกระดิ่งและตามผู้ที่ ออกมาเปิดประตูขึ้นไปในห้องซึ่งข้าพเจ้าเคยอยู่มาก่อนครั้งหนึ่ง

กิริยาอาการของเขาไม่ลิงโลดนัก นานๆ ถึงจะเกิดสักที แต่ข้าพเจ้าคิดว่า เขาดีใจที่ได้พบข้าพเจ้า ด้วยแวตอาอันอ่อนโยน แต่ไม่พูดอะไรสักคำ เขาโบกมือ ให้ข้าพเจ้าไปนั่งที่เก้าอี้ โยนกล่องซิการ์ให้ และชี้บู้ยชี้เบไปที่หีบเหล็กกับเครื่อง ทำน้ำอัดลมตรงมุมห้อง แล้วเขาก็ยืนที่หน้าเตาผิง พิศดูข้าพเจ้าอย่างครุ่นคิด ตามแบบเฉพาะของเขา

“สถานภาพสมรสเหมาะแก่แก่มาก” เขาเอ่ยขึ้น “กันคิดว่าแกหนักขึ้น เจ็ดปอนด์ครึ่งตั้งแต่กันได้พบแก้ไขใหม่ วัตสัน”

“เจ็ด” ข้าพเจ้าตอบ

“จริงละ กันควรจะคิดต่อไปอีกสักหน่อย อีกนิดเดียวเท่านั้นนะ วัตสัน กันสังเกตเห็นแกออกปฏิบัติงานอีกแล้ว แกไม่ได้บอกกันหรือว่าแกตั้งใจปฏิบัติ งานเป็นประจำอีก”

“ถ้าันแกรู้ได้ยังไงล่ะ”

“กันรู้ซี กันอนุมานเอา ก็กันรู้ได้ยังไงแล้วว่าแกออกไปย่าน้ำยาโคลนเปียก มอมแมมมาหยกๆ แล้วแกก็มีคนรับใช้ผู้หญิงที่แสนจะสะอาดเพราะอีกด้วย”

“โฮล์มส์” ข้าพเจ้าพูด “มันซึกจะมากไปเสียแล้ว ถ้าแกอยู่ในสมัยสองสาม ร้อยปีก่อนละก็ แกเป็นถูกเผาไฟทั้งเป็นแน่ๆ ที่เดียว จริง เมื่อวันพฤหัสบดีนี้ กันไปที่นอกเมืองมา ขากลับบ้านเลอะเทอะมอมแมมไปหมด แต่กันก็เปลี่ยน เครื่องแต่งตัวแล้วนี่นา กันนึกไม่ออกเลยว่าแกอนุมานเอาได้ยังไง สำหรับแมรี เจน นะ มันสะเพราะจริงอย่างแกไม่หายเลย เมื่อกันขาบอกศาลาแล้วละ แต่กัน ก็ไม่เข้าใจว่าแกรู้ได้อย่างไรอีกเหมือนกัน”

เขาหัวเราะหึๆ ในคอ เอามืออันเรียวยาวถูกันอยู่ไปมา

“ไม่ยากอะไรเลย” เขาพูด “ลูกตากันบอกว่าข้างในรองเท้าข้างซ้ายของแก ตรงที่กระทบกับแสงไฟพอดีนั่นนะ หนึ่งเป็นรอยขีดข่วนเกือบจะเป็นทางขนานกัน

ตั้งทรอย แสดงให้เห็นว่ารอยนี้เกิดจากมีใครเอาของแข็งๆ ชูดด้วยความมั่งงาย เพื่อจะเอาโคลนออก ที่นี้กันนอนมานซ้นลงไปอีกกว่าแกออกจากบ้านในเวลาที อากาศขึ้นแฉะ กับแกมีหญิงรับใช้อยู่ในจำพวกที่มั่งงายคนหนึ่งของลอนดอน ส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแกนั้นนะ ถ้ามีสุภาพบุรุษคนหนึ่งเดินเข้ามา ในห้องของกันพาเอากลิ่นไอโอดีนฟอร์มคลั่งเข้ามาด้วย ที่นี้ขี้ขางขวาก็เป็นรอยดำ เพราะกรดซิลเวอร์ไนเตรตจับ แถมหมวกทรงสูง (ที่อปแฮต) ของเขามีกระพุ้งอยู่ ข้างหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าช่อนหูฟังซีพจรอยู่ข้างในอย่างนี้แล้ว กันต้องเป็นคนโง่เขลา เบบัญญามากที่สุดทีเดียว ถ้ากันไม่รู้ว่สุภาพบุรุษคนนั้นมีอาชีพเป็นหมอทีคว่าเคร่ง คนหนึ่ง”

ข้าพเจ้าอดหัวเราะในความงายแห่งวิธีอนุมานตามคำอธิบายของเขาเสียมิได้ เลย ข้าพเจ้ากล่าวขึ้นว่า “ครั้งใดทีกันฟังแกอธิบายเหตุผล กันรู้สึกมันเป็นของ ธรรมดา ซึ่งกันเองก็อาจอธิบายได้เสมอ แต่ถึงกระนั้นการอนุมานเหตุผลของแก แต่ละครั้งก็ทำให้กันงเสียทุกที จนกว่าแกจะได้อธิบายถึงวิธีการของแกนั้นแหละ กันจึงจะเข้าใจ แต่กันเชื่อว่ากันก็ตาดีเท่าแกเหมือนกัน”

“ก็ถูก” เขาตอบพลางจุดบุหรี่สูบแล้วทิ้งตัวลงบนเก้าอี้แขนตัวหนึ่ง “แกเห็น แต่แกไม่ได้สังเกต ข้อแตกต่างอยู่ที่ตรงนี้ เป็นต้นว่าแกก็เห็นชั้นบันไดที่ขึ้นมาสู่ห้องนี้เสมอไม่ใช่หรือ”

“เสมอ”

“ก็ครั้ง”

“นับร้อยๆ ครั้งทีเดียวละ”

“มันมีกี่ชั้นละ”

“ก็ชั้น ไม่รู้”

“นั่นแหละ! แกไม่ได้สังเกต แต่แกก็เห็น นี่คือประเด็นของกัน เดียวนี้ กันจะบอกให้ กันรู้ว่ามันสิบเจ็ดชั้น เพราะว่ากันเห็นด้วยแล้วก็สังเกตด้วย ว่าแต่ นี้แฉะ แกก็สนใจในปัญหาเล็กๆ น้อยๆ แล้วก็อุตส่าห์เอาเรื่องของกันไปเขียนไว้ เรื่องหนึ่งหรือสองเรื่องแล้วด้วย แกอาจจะสนใจในเรื่องนี้บ้างก็ได้” เขาโยน กระดาษจดหมายสี่ชมพู่อันข้างหนาแผ่นหนึ่งซึ่งแบวางอยู่บนโต๊ะมาให้ข้าพเจ้า “มาถึงทียวล่านี้เอง” เขาพูด “อ่านมันดังๆ สิ”

จดหมายนั้นไม่ได้ลงวันที่ และไม่ได้ลงทั้งตำบลที่อยู่กับลายมือชื่อ มีแต่

ข้อความดังต่อไปนี้

“คืนนี้เวลาอีกสิบห้านาทีจะสองทุ่ม จะมีสุภาพบุรุษคนหนึ่ง มาหาท่านเพื่อหารือปัญหาที่เกิดขึ้นในวาระอันสำคัญที่สุด บริการที่ท่านได้บำเพ็ญถวายราชตระกูลในราชวงศ์หนึ่งของยุโรปเมื่อเร็ว ๆ นี้ แสดงให้เห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้ที่อาจไว้วางใจได้โดยปลอดภัยทีเดียวในเรื่องที่มีความสำคัญอันยากที่จะประมาณให้เกินสมควรไปกว่าเหตุได้ เรื่องราวของท่านที่มาจากแหล่งทั้งปวงนั้นเราได้รับ ดังนั้นจงอยู่กับสำนักของท่านในเวลานั้นเถิด และอย่าได้มีความเข้าใจผิด ถ้าแขกของท่านสวมหน้ากากปลอมแปลงมา”

“นี่เป็นความลึกลับแท้” ข้าพเจ้ากล่าวขึ้นเมื่ออ่านจดหมายจบแล้ว “แก คิดว่ามันหมายความว่าอะไร”

“กันยังไม่มียุทธศาสตร์ การแสดงความเห็นลงไปก่อนที่จะมีหลักฐานนั้นเป็น ความผิดอย่างใหญ่หลวง นำเสียดายที่เรามักจะบิดข้อเท็จจริงให้เข้ากับความเห็น แทนที่จะลงความเห็นให้เข้ากับข้อเท็จจริง แต่ตัวจดหมายเองนั้นนะ แกอนุมาน ว่าอะไรบ้าง”

ข้าพเจ้าตรวจสอบข้อความในจดหมายกับกระดาษที่เขียนอย่างพินิจพิเคราะห์ “ผู้เขียนจดหมายนี้น่าจะเป็นคนมีอันจะกินทีเดียว” ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้น โดยพยายามดำเนินตามวิธีการของสหายข้าพเจ้า “กระดาษอย่างนี้จะหาซื้อในราคา ถูกกว่ากล่องละครึ่งคราวนี้ไม่ได้ เป็นชนิดหนาและเหนียวโดยเฉพาะ”

“โดยเฉพาะ นั่นแหละเป็นคำที่เหมาะสมอย่างยิ่ง” โฮล์มส์พูด “มันไม่ใช่ กระดาษอังกฤษหรอก ยกขึ้นสองดูซี”

ข้าพเจ้ากระทำตาม เห็นตัว อี ใหญ่ตัวหนึ่งกับ จี เล็กตัวหนึ่ง แล้วก็ตัว พี ใหญ่และตัว จี ใหญ่กับ ที เล็กอยู่ในเนื้อกระดาษ

“แกเข้าใจว่าอะไร” โฮล์มส์ถาม

“ชื่อผู้ทำ ไม่ต้องสงสัย หรือตราหยัของเขาคงถูกกว่า”

“เปล่าเลย จีกับ ที เล็กนั้นย่อมาจากคำว่า ‘Gesellschaft’ ภาษาเยอรมัน แปลว่าบริษัท มีธรรมเนียมที่ใช้กันเหมือนอย่าง ‘Co.’ ของเจ้านั้นแหละ ส่วน

ที่นั่นแทนคำว่ากระดาษ อีจีเล่า ลองดูอักขรนาุกรมภูมิศาสตร์ภาคพื้นทวีปของเราซิ” เขาหยิบหนังสือเล่มใหญ่หนาหนักสีน้ำตาลลงมาจากหิ้ง “อีโกล์ว อีโกลนิตซ์--อีเก็รียอยู่ที่นี่เอง เป็นแหล่งพูดภาษาเยอรมัน อยู่ในโบฮีเมีย ไม่ไกลจากคาร์ลสบัตนัก ‘มีชื่อเสียงโดยเป็นเมืองที่เจ้าวอลเลนสไตน์สิ้นพระชนม์ มีโรงงานทำแก้วและกระดาษมาก’ สะอ้า เพื่อนยาก แกเข้าใจว่าอะไร” ดวงตาของเขาเป็นประกายวาว พนมคิ้วบุนท์รูกุ่มใหญ่่ออกมาอย่างแสดงความมีชัย

“กระดาษที่ทำในโบฮีเมียละซี” ข้าพเจ้าพูด

“แน่นอน และคนที่เขียนจดหมายนี้ก็จะเป็นชาวเยอรมันด้วย แก่สังเกตุวิธีผูกประโยคแบบจำเพาะนี้หรือเปล่า--‘เรื่องราวของท่านที่มาจากแหล่งที่งปวงนั้น เราได้รับ’ ชาวฝรั่งเศสหรือรัสเซียเขาไม่เขียนลงไปอย่างนั้นหรอก ชาวเยอรมันนั้นลิ้มไม่ค่อยเอ็นดูแก่คำกริยาของเขาเสียเลยเช่นอย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงยังเหลืออยู่อีกข้อเดียวเท่านั้น คือ อะไรเล่าเป็นความประสงค์ของชาวเยอรมันผู้เขียนจดหมายบนกระดาษโบฮีเมียนี้ และซึ่งปรารถนาจะซ่อนหน้ามากกว่าเผยหน้าของตนเองอีกด้วย แน่ะ เขามานี้แล้ว ถ้ากันเข้าใจไม่ผิด ความสงสัยของเราคงจะละลายไปเสียที”

ในขณะที่เขาพูด มีเสียงหนักๆ ของก๊ีบม้าและล้อรถมาหยุดลงที่หน้าประตู แล้วก็มิเสียงกระดิ่งดังลั่นตามมาในระยะไล่เลี่ยกัน โฮล์มส์ตีผิวกาย

“เสียงม้าคู่” เขาพูด “ใช่แล้ว” เขากล่าวต่อในขณะที่ชะงักมองออกไปนอกหน้าต่าง “รถก็สวย ม้าก็สวย ราคาตัวละหนึ่งร้อยห้าสิบกินีเป็นอย่างน้อย วัตสัน คดีนี้ถ้าไม่มีอะไรก็ต้องมีเงินแน่ละแก”

“กันคิดว่ากันควรจะไปเสียที่ตึกว่า โฮล์มส์”

“ไม่ตีแน่ หมอ อยู่ที่นี่แหละ กันไม่มีแกเป็นบอสเวลล์^๒ อยู่ด้วยละก็สติปัญญาไม่ค่อยจะเฟื่องเสียเลย แล้วเรื่องนี้ก็น่าสนใจอยู่ ถ้าพลาดไปละก็น่าเสียดาย”

“แต่ลูกความของแกละ...”

^๒เจมส์ บอสเวลล์ นักกฎหมายและนักเขียนประวัติศาสตร์ชาวสกอต เป็นเพื่อนสนิทกับซามูเอล จอห์นสัน นักวิจารณ์ กวี และผู้เขียนพจนานุกรมผู้มีชื่อเสียง บอสเวลล์เขียนชีวประวัติของผู้ที่นับเป็นผลงานชิ้นเอกด้านชีวประวัติของอังกฤษ

“ช่างปะไร กันอาจต้องการความช่วยเหลือจากแก และเขาก็เหมือนกัน
แน่ เขามาแล้วละ นั่งลงในเก้าอี้นั่นเถอะหมอ และตั้งใจฟังให้ดี”

เสียงผีทำหนังก ๆ และเนิบซึ่งกระทบชั้นบันไดและก้าวมาตามทางเดิน
หยุดอยู่ข้างนอกประตูห้องโดยฉับพลันทันที แล้วจึงมีเสียงเคาะประตูดัง ๆ อย่าง
มีอำนาจ

“เชิญ!” โฮล์มส์พูด

ชายคนหนึ่งย่างเข้ามา สูงไม่ต่ำกว่าหกฟุตหกนิ้ว หน้าอกผายและแขนขา
ใหญ่ยาวดูประหนึ่งเซอร์คิวลิส เครื่องแต่งกายมากไปด้วยความหรูหรา แต่เป็นใน
ลักษณะที่ในอังกฤษถือกันว่าเป็นรสนิยมอันทราม ที่แขนและอกเสื้อซึ่งทำเป็น
อกสองชั้นติดแถบขนแกะรุงรัง เสื้อคลุมยาวไม่มีแขนสีฟ้าเข้มซึ่งคลุมไหล่อยู่
นั้นก็ติดแถบแพรสีเหลือง และกัลดติดกันที่คอด้วยเข็มกัลดประดับพลอยเหลือง
รองเท้าบูตซึ่งสูงขึ้นไปครึ่งน่อง มีขอบหุ้มด้วยขนสัตว์สีน้ำตาลอย่างฟุ่มเฟือยนั้น
ก็รับกันกับการประดับประดาส่วนอื่นๆ ส่งเสริมความหรูหราอย่างป่า ๆ ที่แสดง
อยู่ทั่วตัวนั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในมือของเขาถือหมวกปีกใหญ่ ส่วนเบื้องบนของ
ใบหน้าปิดไว้ด้วยหน้ากากสีดำ ซึ่งปกต่ำลงมาถึงโหนกแก้ม และดูเหมือนได้จับ
ให้กระชับขึ้นในขณะนั้น เพราะในขณะที่เขาเดินเข้ามาในห้องนั้น มีอีกข้างหนึ่ง
ยังคงจับอยู่ที่หน้ากาก พิเคราะห์จากส่วนล่างของใบหน้า ดูเขาจะเป็นคนที่มี
ลักษณะแข็งแรงอยู่ ริมฝีปากหนา ลูกคางยาวและตัดตรง แสดงความมีใจ
แน่วแน่ถึงขนาดบึกบึนทีเดียว

“ท่านได้รับจดหมายของฉันแล้ว” เขาพูดด้วยเสียงห้าวและกระด้างมีสำเนียง
เยอรมันติดอยู่มาก “ฉันได้บอกท่านว่าฉันจะมา” เขามองดูราคากระดาษที่เสมือน
ไม่แน่ใจว่าจะพูดกับใคร

“เชิญนั่ง” โฮล์มส์พูด “นี่คือหมอวัตสัน เพื่อนและผู้ร่วมงานของผมซึ่งมี
ความเอื้อเฟื้อที่จะช่วยเหลือผมในคดีต่างๆ เสมอ ท่านเป็นผู้ใดที่ผมได้รับเกียรติ
สนทนาด้วยไม่ทราบ”

“ท่านจะสนทนากับฉันได้ในฐานะเคาน์ต์ฟอนแคร์มม์ ขุนนางชาวโบฮีเมีย
ฉันเข้าใจว่าสุภาพบุรุษเพื่อนของท่านผู้นี้คงเป็นผู้มีเกียรติและไม่อยู่ในอำนาจของใคร
ซึ่งฉันพอจะไวใจได้ในเรื่องที่มีความสำคัญอย่างที่สดนี้ ถ้ามิฉะนั้นฉันก็จะ
สนทนากับท่านตามลำพังมากกว่า”

ข้าพเจ้าลุกขึ้นจะไป แต่โฮล์มส์ยึดข้อมือไว้และผลักให้ข้าพเจ้านั่งลงกับเก้าอี้พลาทวูดว่า “พูดกับผมสองคนแหละ หรือมิฉะนั้นก็ไม่ต้องพูดเลย ท่านจะพูดสิ่งใดต่อหน้าสภาบุรุษคนนี้ตามที่ท่านจะพูดกับผมได้เสมอ”

ท่านแคนตี้ยักไหล่อังกว้างของตน พูดว่า “ถ้าเช่นนั้นฉันก็ต้องเริ่มต้นโดยขอให้ท่านทั้งสองเก็บเรื่องนี้เป็นความลับอย่างที่สุดเป็นเวลาสองปี เมื่อครบกำหนดแล้ว เรื่องนี้จะไม่มีความสำคัญอะไรเลย ในระหว่างนี้ มันไม่มากเกินไปหรอกที่จะพูดว่าเรื่องนี้มีความสำคัญถึงกับว่าอาจมีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ของทวีปยุโรปก็ได้”

“ผมให้สัญญา” โฮล์มส์พูด

“และผมด้วย” ข้าพเจ้าต่อ

“ท่านคงจะให้อภัยในการที่ฉันต้องสวมหน้ากากมาเช่นนี้” แยกแปลกหน้าของเรากล่าวต่อ “บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ที่มอบพระฉันทมา มีความปรารถนาที่จะไม่ให้ท่านรู้จักฉัน และฉันจะสารภาพเสียเดี๋ยวนี้เลยก็ได้ ว่าตำแหน่งยศที่ฉันแสดงตนอยู่นั้น หาใช่ยศที่แท้จริงของฉันไม่”

“ผมรู้อยู่แล้วละ” โฮล์มส์พูดหัวน ๆ

“เหตุการณ์ทั้งนี้ละเอียดสุขุมมาก เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบทุกอย่างที่จะระงับเหตุมิให้อื้อฉาว และทำให้ราชตระกูลของยุโรปที่มีอำนาจอยู่ในเวลานี้ราชวงศ์หนึ่งต้องเสื่อมเสียรุนแรง พูดให้ชัดก็คือ เหตุการณ์เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ออร์มสไตน์ ซึ่งเป็นวงศ์กษัตริย์สืบสันตติวงศ์แห่งแคว้นโบฮีเมียอยู่ในขณะนี้”

“เกล้าฯรู้อยู่แล้วเหมือนกันพะยะค่ะ” โฮล์มส์พึมพำ พลาทวูดยกมือขึ้นแล้วหันหลัง

อันยังความพิศวงให้แก่พวกเราถึงกับตกตะลึงจ้องมองร่างผอมสูงของบุรุษซึ่งตนเองนิยมว่าเป็นผู้เข้าใจเหตุผลและทรงพลังจับใจที่สุดคนหนึ่งในยุโรปเคยอยู่ ส่วนโฮล์มส์ค่อย ๆ เบิกตาขึ้นมองลูกความร่างยักษ์อย่างหงุดหงิด

“ถ้าใต้ฝ่าพระบาทจะไม่ถือพระองค์เล่าเรื่องของใต้ฝ่าพระบาทให้เกล้าฯฟังบ้าง” เขากล่าว “เกล้าฯจึงจะถวายคำแนะนำใต้ฝ่าพระบาทได้”

ผู้เป็นแขกผู้ลุกขึ้นจากเก้าอี้ เดินกลับไปกลับมาในห้องด้วยท่าทางตื่นเต้นอันระงับไว้ไม่อยู่ ครั้นแล้ว ด้วยอาการแสดงว่าหมดท่า เขากะชากหน้ากาก

ที่เปิดหน้าออกทิ้งลงกับพื้น “ถูกของท่าน” เขาร้อง “ฉันเป็นกษัตริย์องค์นั้น ฉันจะพยายามปิดไปทำไม”

“ปิดไปทำไม จริงพะยะค่ะ” โฮล์มส์พึมพำ “ยังไม่ทันใต้ฝ่าพระบาทจะทรงเยี่ยมพระโอษฐ์ เกล้าก็รู้แล้วว่ากำลังเพ็ดทูลอยู่กับวิลเฮล์ม กอตต์ไรช์ ซิกิสมอนด์ ฟอน ออร์มสไตน์ แกรนด์ดยุกแห่งคัสเซล-เฟลชไตน์และพระราชชาติทรงสืบราชสันตติวงศ์แห่งโบฮีเมีย”

“แต่ท่านฟังเข้าใจได้” แยกแปลกประหลาดหรือนัยหนึ่งพระราชชาติรสกลางประทับลงยังเก้าอี้อีกครั้งหนึ่ง เอาหัตถ์ถูบที่หน้าผากอันสูงสีขาวยืดของพระองค์ “ท่านฟังเข้าใจได้ว่าฉันไม่เคยทำธุระอย่างนี้ด้วยตัวของฉันเองเลย แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดมาก ฉันไม่กล้าไว้ใจมอบให้ใครทำแทน ฉันจึงต้องมาเอง นี่ฉันมาจากเมืองปรากในลักษณะล่ามด้วยความมุ่งหมายที่จะหาหรือท่านจริง ๆ”

“ถ้าเช่นนั้น ขอบได้ทรงพระกรุณาประทานชื่อหรือเถอะพะยะค่ะ” โฮล์มส์พูดพลางหลับตาลงอีกครั้งหนึ่ง

“ข้อเท็จจริงมีอยู่คร่าวๆ ดังนี้ เมื่อสักห้าปีมาแล้ว ฉันไปเที่ยวเมืองวอร์ซอ อยู่นานทีเดียว ในระหว่างพักอยู่ที่นั่น ได้พบกับหญิงนักแสวงโชคคนหนึ่งชื่อ ไอรีน อัลดเลอร์ ชื่อนี้เห็นจะคุ้นกับท่านโดยไม่ต้องสงสัย”

“กรุณาตรวจสอบของกันดูทีหรือหมอ” โฮล์มส์พึมพำทั้งๆ ยังไม่ลืมตา ในเรื่องสารบบนี้โฮล์มส์ได้ใช้เวลารวบรวมข้อความกล่าวถึงบุคคลและเรื่องราวต่างๆ มานานปี จนแทบจะหาชื่อของบุคคลและเรื่องราวที่เขาไม่อาจสืบค้นได้ยากเต็มที ในกรณีนี้ข้าพเจ้าพบประวัติย่อของหญิงคนที่เขากล่าวแทรกอยู่ระหว่างประวัติของบาทหลวงในศาสนาชาติยิวคนหนึ่ง กับประวัติแม่ทัพเรือผู้เขียนเรื่องปลาทะเลอีกคนหนึ่ง

“ให้กันดูซิ” โฮล์มส์พูด “อ้อ! เกิดในนิวเจอร์ซีย์ในปี ๑๘๕๘ นักร้องเพลงเสียงประเภทคอนทราโต - อ้อ! ลา สกาลา อ้อ! ยอดนักร้องเพลงโรงอิมพีเรียลโอเปร่าแห่งวอร์ซอ -- อ้อ! พ้นจากการแสดงโอเปร่าเสียแล้ว -- หา! ฟ่านักอยู่ในกรุงลอนดอน -- จริงซี! เกล้าเข้าใจว่าใต้ฝ่าพระบาทได้ทรงเกี่ยวข้องกับหญิงสาวคนนี้ ทรงพระอักษรติดต่อกับหล่อนที่มีใจความหมิ่นเหม่ต่อพระเกียรติยศ แล้วเดี๋ยวนี้มีพระประสงค์จะได้พระอักษรคืนใช้ใหม่พะยะค่ะ”

“ใช่ แต่ทำไม...”

“ได้ทรงสมรสลับๆ ด้วยหรือไม่พะย่ะค่ะ”

“ไม่”

“ไม่มีเอกสารแสดงสิทธิหรือหนังสือรับรอง”

“ไม่มี”

“ถ้าเช่นนั้นเกล้าฯก็ไม่ทราบด้วยเกล้าฯที่จะเข้าใจเรื่องของใต้ฝ่าพระบาทอย่างไร ถ้าหญิงสาวคนนี้จะนำพระอักษรออกแสดงเพื่อขอเงินหรือเพื่อความประสงค์อย่างอื่น หล่อนจะพิสูจน์ความจริงได้อย่างไร”

“ก็ลายมือปรากฏอยู่นี่”

“พุทโธ! ปลอมขึ้นนะพะย่ะค่ะ”

“กระดาศจดหมายส่วนตัวของฉันด้วย”

“ถูกขโมยพะย่ะค่ะ”

“ตราของฉันเล่า”

“ปลอม”

“รูปถ่ายของฉัน”

“ซื้อไป”

“เราอยู่ในรูปถ่ายนั้นทั้งสองคน”

“โอ้! ใต้ฝ่าพระบาท เต็มทีมาก! ใต้ฝ่าพระบาทไม่ระมัดระวังพระองค์จริงๆ”

“ฉันบ้าไปมาก -- เสียสติ”

“ใต้ฝ่าพระบาทพระทัยอ่อนเกินไป”

“เวลานั้นฉันยังเป็นเพียงมกุฎราชกุมารอยู่ ฉันยังหนุ่มมาก เวลานั้นฉันอายุสามสิบแล้ว”

“ใต้ฝ่าพระบาทต้องเอาพระฉายาลักษณ์กลับคืนมาให้ได้เถิดพะย่ะค่ะ”

“เราได้พยายามแล้วและไม่สำเร็จ”

“ใต้ฝ่าพระบาทจะต้องทรงจ่ายเงิน ต้องซื้อมันกลับคืนมาพะย่ะค่ะ”

“หล่อนไม่ยอมขาย”

“ถ้าเช่นนั้นต้องขโมย”

“เพียรทำมาแล้วห้าครั้ง จ้างนักย่องเบาขึ้นบ้านหล่อนสองครั้ง แอบค้นกระเป๋าดูในขณะหล่อนเดินทางก็ครั้งหนึ่ง ตักใจเอาซึ่งๆ หน้าก็สองครั้ง

ไม่ได้ผล”

“ไม่ได้วิ้วเวอะไรบ้างหรือพะยะคะ”

“ไม่ได้เลย”

โฮล์มส์หัวเราะ “เป็นปัญหาหน้าคิดนิดหน่อย” เขาพูด

“แต่เป็นปัญหาหนักอึ้งสำหรับฉันทีเดียว” พระราชาทรงตอบอย่างขัดเคือง

“จริงพะยะคะ หนักมาก แล้วหล่อนประสงค์จะทำอย่างไรกับพระฉายาลักษณ์เล่าพะยะคะ”

“จะให้ฉันลุ่มจมนะซี”

“ลุ่มจมอย่างไรพะยะคะ”

“ฉันกำลังจะแต่งงาน”

“เกล้าฯก็ได้ยินเช่นนั้น”

“แต่งงานกับเจ้าหญิงโคลดิลดี โลห์มัน ฟอน ซักซี-เมนิงเงน ราชธิดาองค์ที่สองของพระราชาแห่งสแกนดิเนเวีย ท่านคงจะรู้หลักการปฏิบัติอันเข้มงวดในราชวงศ์ของเจ้าหญิง ตัวเจ้าหญิงเองก็แสนจะละเอียดลออ หากความประพฤติของฉันเกิดถูกสงสัยขึ้นแม้แต่เพียงเงาๆ ละก็ เป็นจบกันเท่านั้น”

“แล้วไอรีน อัดเลอร์ เล่าพะยะคะ”

“หล่อนชู่จะเอารูปถ่ายส่งไปแฉโพย หล่อนคงทำแน่ ฉันรู้ว่าหล่อนคงทำแน่ ท่านหาว่าไม่ว่าหล่อนใจแข็งดั่งกับเหล็ก หล่อนเป็นผู้หญิงที่มีใบหน้าสวยที่สุดก็จริง แต่ใจหล่อนนั้นเด็ดเดี่ยวเป็นชายทีเดียว หล่อนคงไม่ยอมลดราวาศอกให้ฉันไปแต่งงานกับหญิงอื่นเด็ดขาด ไม่เป็นอันแน่”

“ใต้ฝ่าพระบาทแนพระทัยหรือว่าหล่อนยังไม่ได้ส่งพระฉายาลักษณ์ไป”

“ฉันแน่ใจ”

“เพราะเหตุใดเล่าพะยะคะ”

“เพราะหล่อนพูดว่าจะส่งมันในวันประกาศหมั้นของฉันแก่ประชาชน ซึ่งจะตรงกับวันจันทร์หน้า”

“อ้อ ถ้าเช่นนั้นก็ยังเหลือเวลาอีกถึงสามวัน” โฮล์มส์พูดพลางเปิดปากท้าว

“เคราะห์ดีมากพะยะคะ เพราะว่าขณะนี้เกล้าฯมีเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาอยู่เรื่องหนึ่งหรือสองเรื่อง เวลานี้ใต้ฝ่าพระบาทคงยังประทับอยู่ในลอนดอนหรือพะยะคะ”

“แน่นอน ท่านจะพบฉันได้ที่แลงแฮมในนามของเคานต์ฟอน แครมม์”
“ถ้าเช่นนั้น เกล้าฯจะมีหนังสือไปกราบทูลให้ทรงทราบข่าวคืบหน้าต่อไป”
“ขอให้ทำเถิด ฉันร้อนใจไม่สร้างเลย”
“แล้วก็เรื่องเงินเล่าพะยะค่ะ”

“ตามแต่ท่านจะเรียกเรื่อง”

“แน่หรือพะยะค่ะ”

“ฉันจะบอกท่านให้ว่า ฉันจะยอมยกเมืองหนึ่งในอาณาจักรของฉันเพื่อแลกกับรูปนั้น”

“แล้วค่าใช้จ่ายขณะนี้เล่าพะยะค่ะ”

พระราชาทรงควักถุงหนังขามัวล์ออกจากใต้เสื้อคลุมถุงหนึ่งวางลงบนโต๊ะ
“ในนี้มีเงินเหรียญอยู่สามร้อยปอนด์กับธนบัตรอีกเจ็ดร้อย” พระราชาตรัส
โฮล์มส์เขียนหลักฐานการรับเงินลงในกระดาษสมุดจดหมายแผ่นหนึ่ง
แล้วฉีกออกถวายพระราชาท

“แล้วก็ตำบลที่อยู่มาดมัวแซลล์ละพะยะค่ะ” เขาทูลถาม

“อยู่ที่บริโอนีลอร์ดจ์ เซอร์เพนไตนอเวนิว เซนต์จอห์นส์วูด”

โฮล์มส์ก้มลงจดไว้แล้วทูลถามต่อไปว่า “อีกข้อหนึ่งพะยะค่ะ พระฉายา-
ลักษณะเป็นขนาดใหญ่กว่าโปสเตอร์ดหรือพะยะค่ะ”

“ใหญ่กว่า”

“เออละ สวัสดิ์พะยะค่ะ ได้ฝ่าพระบาท เกล้าฯเชื่อว่าจะมีชาวดีถวาย
ใต้ฝ่าพระบาทในไม่ช้า สวัสดิ์ วัดสัน” เขากล่าวต่อในขณะที่รถม้าของพระราชาท
ออกแล่นไปตามถนน “ถ้าแก่จะกรุณามาแวะหาที่นั้ตอนบ่ายๆ ลักสามโมง
ก็ดี กันจะพูดเรื่องนี้กับแกสักหน่อย”

๒

ข้าพเจ้าไปที่ถนนแบเกอร์เมื่อเวลาสิบห้านาทีจากพอดี แต่โฮล์มส์ยังหาได้กลับมาไม่ ยายแม่บ้านบอกข้าพเจ้าว่าเขาออกจากบ้านไปเมื่อเวลาแปดนาฬิกาแล้วเล็กน้อย ข้าพเจ้าจึงนั่งลงข้างเตาผิงด้วยความตั้งใจว่าจะรอเขาถึงแม้ว่าจะเป็นเวลานานสักเท่าใดก็ตาม ข้าพเจ้าเกิดสนใจอย่างลึกซึ้งในการสืบสวนของเขาขึ้นมาแล้ว เพราะว่าแม้เรื่องนี้จะไม่มียะไรแปลกประหลาดโหดโผนเหมือนอย่างคดีทั้งสองที่ข้าพเจ้าได้บันทึกไว้แล้วในที่อื่นๆ ก็ดี ถึงกระนั้นรูปเรื่องและฐานะอันสูงศักดิ์ของเจ้าของเรื่องก็แสดงลักษณะของมันเองอยู่จริงทีเดียว นอกไปจากธรรมชาติแห่งการสืบสวนที่สหายข้าพเจ้ามีอยู่ในมือแล้ว ยังมีอะไรบางสิ่งบางอย่างในการเข้าถึงสถานการณ์อย่างภาคภูมิของเขา และการอนุমানเหตุผลอย่างแจ่มชัดและเด็ดขาดของเขาเล่า ก็ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนุกเพลิดเพลินในอันที่จะศึกษาพิจารณาแผนงาน และติดตามวิธีการอันแนบเนียนที่เขาใช้ซุ่มค้นเอาต้นตอแห่งความลึกลับซับซ้อนลงมา ตีแผ่ให้กระจ่างแจ้งได้เสมอ ข้าพเจ้าคุ้นกับความสำเร็จอันไม่เคยแปรผันของเขาเสียเหลือประมาณ จนความคาดคะเนว่าเขาจะพลาดนั้นไม่ได้ผุดขึ้นมาในหัวใจของข้าพเจ้าเสียเลย

พอใกล้จะถึงสิบหกนาฬิกา ประตูห้องจึงเปิดออก มีชายคนหนึ่งเดินเข้ามาในห้องด้วยลักษณะท่าทางเมาแฉ่ ผมแผ่รุ่งรังมีจอตกอยู่ข้างแก้ม หน้าแดงก่ำ เครื่องแต่งตัวอยู่ยับเยิน ทั้งๆที่ข้าพเจ้าก็คุ้นเคยกับการปลอมแปลงตัวของเขาดำอยู่ ข้าพเจ้าก็ยังไม่วายพิศดูเขาถึงสามครั้ง กว่าจะแน่ใจได้ว่าชายคนนั้นคือโฮล์มส์จริงๆ เขาพยักหน้ากับข้าพเจ้าแล้วหายเข้าไปในห้องนอนภายในห้านาทีก็กลับออกมาในเครื่องแต่งตัวและหน้าตาอย่างปกติ เซอร์ล็อก โฮล์มส์ นั่งลง เขามีรอยดกระเป่าทั้งสองข้าง เขยียดขาออกไปทางเตาผิง พลังหัวเราะอย่างสำราญใจ

“เออ ชันจริง!” เขาร้อง หยุดหายใจ แล้วกลับหัวเราะอีกจนงอหาย
ท้องแข็งอยู่กับแก้ว

“อะไรกัน” ข้าพเจ้าถาม

“มันชันจะตายจริงๆ กันเชื่อว่าแกงเดาไม่ถูกหรือว่ากันไปทำอะไรมาบ้าง
เมื่อเช้านี้ หรือว่ากันทำความลงเอยอย่างใดแกก็คงไม่รู้”

“กันไม่รู้จะเดาว่าอย่างไร กันคะเนว่าแกงไปด้อมๆ สืบดูอัศจรรย์ใจคอ
ของมิสไอริน อัดเลอร์ และบางทีจะเป็นบ้านของหล่อนด้วยกระมัง”

“ก็อย่างว่าแหละ แต่ดูรูปการณ์ที่เป็นไปอยู่ข้างจะผิดประหลาดสักหน่อย
กันจะต้องเล่าให้แกฟัง กันออกจากบ้านเมื่อสองโมงเช้าล่องไปได้สักหน่อย
ในลักษณะของคนว่างงาน ในหมู่คนที่เกี่ยวข้องกับมันนั่นนะเขามีความเห็นนอก-
เห็นใจและมีลักษณะเป็นไมตรีอย่างแปลกประหลาดอยู่ ลองเป็นคนจำพวกนั้น
ดูสักทีเถอะ แกจะได้รู้อะไรที่แกประสงค์จะรู้ตลอดหมด กันเดินเที่ยวหาบ้าน
บริโอเน่ลอคด์ ไม่ช้าก็พบ เป็นบ้านเล็กๆ แบบชนบท มีสวนอยู่หลังบ้าน ตัวตึก
ปลูกอยู่ริมถนน เป็นตึกสองชั้น ประตูติดกุญแจซันบับ ข้างขวาเป็นห้องนั่งเล่น
ใหญ่ มีเครื่องประดับงดงาม หน้าต่างยาวลงมาเกือบจดพื้น กลอนแบบอังกฤษ
ไม่สู้แน่นหนา เด็กๆ ก็อาจเปิดได้ ข้างหลังหน้าต่างไม่มีอะไรสะดุดตา นอกจาก
หน้าต่างนั้นป็นชั้นมาได้จากหลังคาโรงรถ กันเดินจนรอบบริเวณบ้าน มองดูจาก
ทุกแง่ทุกมุม แต่ไม่ได้พบสิ่งใดที่น่าสนใจเลย

“ต่อจากนั้นกันจึงเดินด้อมๆ ไปตามถนน และได้พบตั้งใจหมายว่าที่ในตรอก
ซึ่งอยู่ริมกำแพงสวนด้านหนึ่งนั้นมีโรงเลี้ยงม้าตั้งอยู่แห่งหนึ่ง กันจึงรีบจ้างเขา
อาบน้ำม้า ได้ค่าเหนื่อยเป็นเงินสองเพนนี เหล้าแก้วหนึ่ง ยาสูบชนิดหยาบ
สองกลิ้ง กับคาบอกเล่าเกี่ยวกับมิสอัดเลอร์ตามที่กันฟังประสงค์เป็นอันมาก
รวมกับเรื่องราวเกี่ยวกับคนอื่นๆ ในละแวกนั้นอีกห้าหกคน ซึ่งกันไม่สนใจเลย
สักนิดเดียว แต่ก็จำต้องฟังด้วยเหมือนกัน”

“แล้วเรื่องของไอริน อัดเลอร์ ละ” ข้าพเจ้าถาม

“อ้อ พวกผู้ชายแถบนั้นเขาก็้มหัวให้หล่อนกันทั้งนั้น พวกคนเลี้ยงม้า
บอกว่าหล่อนสวยนักหนาในโลกนี้ หล่อนมีความเป็นอยู่อย่างเรียบร้อย ร้องเพลง
ตามคอนเสิร์ต นั่งรถออกจากบ้านในเวลาห้าโมงเย็นทุกวัน ทุ่มหนึ่งกลับไปกินข้าว
ไม่มีใครมีใครเห็นหล่อนในเวลาอื่น นอกจากเวลาหล่อนร้องเพลง มีแขกผู้ชาย

ไปหาเพียงคนเดียว แต่ไปบ่อยเป็นประจำ เป็นชายผิวคล้ำ รูปร่างสะสวย สะอาดสะอ้าน ไปหาหล่อนวันละครึ่งเป็นนิจ บางทีก็สองครั้ง เขาชื่อมิสเตอร์ กอดเฟรย์ นอร์ตัน อยู่ที่ตำบลลินเนอร์เทมเบิล เห็นประโยชน์ของรถยนต์ในการให้ปากคำใหม่ละ พวกนี้ขับรถไปส่งเขาจากเซอร์เพนไตนัมวิล์นับสิบๆ ครั้ง และรู้เรื่องของเขาดีนัก เมื่อกันได้ฟังคำบอกเล่าจากคนพวกนั้นจนหมดสิ้นแล้ว กันจึงเดินเตร่มาใกล้ๆ บ้านบริโอนี่ลอร์ดอีกครึ่งหนึ่ง และเริ่มตรองหาเส้นทางที่จะดำเนินการต่อไป

“ชายคนที่ชื่อกอดเฟรย์ นอร์ตัน คนนี้มีท่าว่าเป็นตัวสำคัญอยู่ในเรื่องด้วย เขาเป็นหมอมความ พิเคราะห์ดีดูก็ชอบกล คนทั้งสองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในสถานใดและเขาไปหาหล่อนเสมอด้วยเหตุอันใด หล่อนเป็นลูกความ เป็นเพื่อน หรือเป็นเมียเก็บของเขาหนอ ถ้าเป็นลูกความ ป่านนี้หล่อนอาจเอารูปถ่ายมอบให้เขาเก็บไว้แล้วก็ได้ ถ้าเป็นเมียเก็บก็คงยัง จากความสงสัยเช่นนี้ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า กันควรจะดำเนินการสืบเสาะที่บริโอนี่ลอร์ดต่อไปอีก หรือจะไปยังที่อยู่ของชายผู้หนึ่งที่เทมเบิลดี นี่เป็นจุดสำคัญและขยายแนวการสืบสวนของกันให้กว้างขึ้น กันเกรงว่ากันคงทำความรำคาญให้แกด้วยข้อปลีกย่อยเหล่านี้อยู่ แต่กันจำต้องแสดงให้เห็นความยุ่งยากเล็กๆ น้อยๆ ของกันด้วย เพื่อจะจะได้เข้าใจสถานการณ์ได้ดีขึ้น”

“กันกำลังติดตามแกอยู่อย่างใกล้ชิด” ข้าพเจ้าตอบ

“กันกำลังขี้ใจอยู่ ก็พอดีมีรถม้าคันหนึ่งแล่นไปถึงบริโอนี่ลอร์ด และมีสุภาพบุรุษคนหนึ่งโดดลงจากรถ เขาเป็นชายรูปร่างสะสวย ผิวคล้ำ จมูกงุ้ม และมีหนวด ตรงกับรูปร่างของชายที่กันได้ยินชื่อมาแล้ว ดูท่าทางเชรียบร้อนมาก เขาร้องตะโกนให้คนรถคอย และก้าวพรวดพรวดผ่านสาวใช้ที่ออกมาเปิดประตูเข้าไปในลักษณะเหมือนว่าเป็นบ้านของเขาเองทีเดียว

“เขาอยู่ในบ้านนั้นราวครึ่งชั่วโมง กันสามารถจะมองลอดหน้าต่างห้องนั่งเล่นเห็นเขาได้ชัดเจน เขาเดินไปเดินมาในห้องนั้น พูดอย่างลูกลี้กลนและโบกไม้โบกมือประกอบด้วย ส่วนหญิงสาวนั้นกันมองไม่เห็น ลักประเดี้ยวเขาก็ออกมา ท่าทางดูรีบร้อนยิ่งกว่าเก่า ในขณะที่ก้าวขึ้นรถเขาดิ่งนาฬิกาทองออกมาจากกระเป๋ามองดูอย่างกระวนกระวาย ‘ขับให้เร็วเชียวนะ’ เขาร้องบอกคนขับรถไปที่กรอสแอนด์ยังกี๊ ถนนรีเจนต์ก่อน แล้วไปโบสถ์เซนต์โฌนาที่ถนนแอดจ์เวิร์

ถ้าแกพาฉันไปถึงใต้ภายในยี่สิบนาที ฉันจะให้ครึ่งกินี่!

“รอดไปแล้วและกันกำลังใคร่ครวญดูในใจว่า ถ้ากันตามไปจะไม่ดีหรือ ก็พอดีเห็นรถเล็กงามคันหนึ่งแล่นมาตามตรอก คนรถสวมเสื้อยังไม่ทันกัลดุม เรียบร้อย รดยังไม่ทันจะหยุดดี หล่อนก็ถลันออกประตูห้องโถงมาขึ้นรถ กันมองเห็นหล่อนแวบเดียวในขณะนั้น แต่ก็รู้สึกว่หล่อนเป็นหญิงที่สวยงาม มีใบหน้าที่ผู้ชายอาจยอมตายเพื่อหล่อนได้ทีเดียว

“โบสถ์เซนต์โมนิกาจะ จอห์น’ หล่อนร้อง ‘ไปให้ถึงภายในยี่สิบนาที จะให้ครึ่งปอนด์’”

“นี่เป็นโอกาสอันงามที่กันหาควรจะปล่อยให้เสียไปไม่ วัตสัน กันกำลังล้งเลวว่าจะวิ่งตามรถดีหรือเกาะท้ายรถไปดี ก็มีรถอีกคันหนึ่งแล่นมาตามถนน คนขับรถมองดูสารรูปของกันถึงสองครั้ง แต่กันก็กระโดดขึ้นโดยไม่ยอมฟังเสียง ‘โบสถ์เซนต์โมนิกา’ กันพูด ‘ครึ่งปอนด์ถ้าไปถึงนั่นในยี่สิบนาที’ เวลานั้นเป็นเวลา อึกยี่สิบห้านาทีเที่ยง และเห็นได้ชัดแจ้งพอที่เดี๋ยวกว่ากำลังจะเกิดอะไรขึ้น

“รถของกันแล่นเป็นพายุ กันไม่คิดว่าได้เคยนั่งรถที่แล่นเร็วกว่านี้เลย แต่รถสองคันนั้นแล่นอยู่ข้างหน้า เมื่อกันไปถึงเห็นรถทั้งสองคันจอดอยู่หน้าประตูโบสถ์ กันชำระเงินค่าโดยสารแล้วก็รีบเข้าไป ในโบสถ์ไม่มีมนุษยเลยสักคนเดียว นอกจากคนทั้งสองที่กันตามไปกับนักบวชคนหนึ่งกำลังโต้เถียงกันอยู่ ทั้งสามคนยืนอยู่ที่หน้าแท่นบูชา กันเดินเข้าไปนั่งในที่นั่งข้างทางเดิน ทำอาการประหนึ่งคนที่เผลอแะเข้าไป ในทันใดนั้นกันรู้สึกประหลาดใจที่คนทั้งสามหันมาทางกัน ครั้นแล้วกอดเฟรย์ นอร์ตัน ก็วิ่งมาหากันโดยเร็ว

“ขอบคุณพระเจ้า!” เขาร้อง ‘เอาเธอนี้แหละ มา! มา!’

“อะไรกันครับ” กันถาม

“มาเถิดอย่ารำไร ชั่วสามนาทีเท่านั้น มันก็จะเป็นไปตามกฎหมาย’

“กันถูกจุดครึ่งดึ่งครึ่งไปที่หน้าแท่นบูชา และก่อนที่จะรู้ต้นสายปลายเหตุกันก็รู้สึกว่กันพิมพ์คำตอบที่มีคนกระซิบใส่หูกันและมียื่นยื่นคำมั่นสัญญาซึ่งกันไม่รู้จะอะไรด้วยเลย จึงเพิ่งจะรู้ว่าฐานะของกันในขณะที่นั้นก็คือ เป็นพยานช่วยในการผูกพันนางสาวไอริน อัดเลอร์ กับนายหนุ่มไฮดกอดเฟรย์ นอร์ตัน ให้เป็นคู่สามีภรรยาตัวเอง ชั่วประเดี๋ยวดียวเท่านั้นก็เสร็จพิธี ทั้งนายหนุ่มและนางสาวต่างก็ชอบอกชอบใจกันยกใหญ่ ในขณะที่นักบวชยืนยิ้มหน้าบานอยู่ตรงหน้ากัน

มันเป็นฐานะจ่ายอมอย่างไม่เป็นท่าที่กันเพิ่งจะเคยพบนี้แหละ คิดขึ้นมาแล้วมันขันลินดี เพราะฉะนั้นเมื่อถึงกันถึงได้หัวเราะ รูปการณ์ดูเหมือนว่าจะมีอะไรไม่ครบครันเกี่ยวกับการอนุญาตให้คนคู่นี้สมรสอย่างเป็นทางการอยู่ ตานักบวชจึงไม่ยอมทำพิธีให้โดยไม่มีประจักษ์พยานสักคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย เผอิญกันโผล่เข้าไปเขาก็เลยเอากันเป็นเพื่อนเจ้าบ่าว ไม่ต้องไปเที่ยวหาเอาจากข้างถนน เจ้าสาวให้เงินเหรียญปอนด์กันเหรียญหนึ่ง ซึ่งกันหมายจะเอาห้อยไว้กับสายนาฬิกาเป็นที่ระลึก”

“ตอนนี้เหตุการณ์เปลี่ยนไปอย่างกะทันหันเสียแล้วซี” ข้าพเจ้าพูด “แล้วยังไงต่อไปล่ะ”

“กันรู้สึกว่แผนการของกันจะต้องบรลัยลงอย่างร้ายกาจ ดูรูปการณ์ผิวเมียคู่นี้อาจออกจากอังกฤษไปโดยปัจจุบันทันด่วนก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการจำเป็นที่กันจะต้องรีบดำเนินการอย่างฉับไว อย่างไรก็ดี คนทั้งสองได้แยกทางกันที่หน้าประตูโบสถ์ ฝ่ายผัวกลับไปยังเหมเบิล ส่วนข้างเมียนั้นขึ้นรถกลับไปบ้านของหล่อน ‘ห้าโมงเย็นดิฉันจะนั่งรถไปที่ปาร์คตามเคยนะคะ’ หล่อนพูดกับเขาเมื่อจะจากกัน แล้วกันก็ได้ยินอะไรอีกเลย คนทั้งสองต่างคนต่างนั่งรถไปคนละทาง ส่วนกันก็ไปจัดการตามเรื่องของกัน”

“ทำยังไง” ข้าพเจ้าถาม

“ขอเนื้อเย็นนิดหน่อยกับเบียร์แก้วหนึ่ง” เขาตอบพลางสั่งกระดิ่ง “กันมัววุ่นเสียจนลืมนึกถึงข้าวปลาอาหาร และกันคงจะต้องวุ่นมากขึ้นอีกค่าวันนี้นี่แน่ะ หมอ กันจะต้องให้แกช่วยเหลืออะไรสักหน่อย”

“กันยินดีที่เดียว”

“แกไม่รังเกียจที่จะทำผิดกฎหมายบ้างซีไหม”

“ไม่เลยแม้แต่น้อย”

“ถ้าจะต้องถูกจับล่ะ”

“ไม่เป็นไร ถ้าเกี่ยวกับเหตุที่ดั่งาม”

“อ้อ เป็นเหตุอันงามยิ่ง!”

“ถ้ายิ่งกันก็ยินดีรับใช้”

“กันเชื่อแน่ว่ากันจะอาศัยแกได้เสมอ”

“แกจะให้กันทำอะไรบ้างล่ะ”

“ขอให้มิลลิสเทอร์เนอร์เอาถาดอาหารมาให้เสียก่อนเถอะ กันจะต้องอธิบายให้แก่วัสดุเรื่องชัดเจนทีเดียว มาแล้วไง” เขาพูดพลางหันไปที่ถาดอาหารที่แม่บ้านเอาเข้ามาให้ “กันต้องขอชี้แจงไปด้วยกันไปด้วยนะ เพราะกันไม่มีเวลามากนักนี่ก็เกือบจะห้าโมงแล้ว เราจะต้องรีบไปยังที่ที่เหตุจะต้องเกิดขึ้นให้ทันในสองชั่วโมง มิลโอริน หรือมิลลิสเทอร์มากกว่า จะกลับจากนั่งรถไฟเที่ยวหนึ่งพุ่ม เราต้องไปพบหล่อนที่บริโอเน่ลอคด์”

“แล้วต่อจากนั้น”

“ไว้ธุระกัน กันจัดการต่างๆ ไว้สำหรับเหตุที่จะเกิดขึ้นเรียบร้อยแล้ว มีอยู่ข้อเดียวที่กันจะต้องขอทำซ้ำ คือแกต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอะไรทั้งนั้น เหตุการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตามเรื่องของมัน แกเข้าใจนะ”

“แปลว่ากันจะต้องอยู่เฉยๆ”

“ไม่ต้องทำอะไรทั้งนั้น บางทีอาจมีเหตุไม่ดีเล็กๆ น้อยๆ เกิดขึ้นก็ได้ แต่แกอย่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับอันขาด เหตุการณ์จะยุติลงโดยกันจะถูกห้ามเข้าไปในบ้าน สี่หรือห้าวันที่หลังจากนั้น หน้าต่างห้องนั่งเล่นจะเปิดออก แกจะต้องอยู่ใกล้หน้าต่างที่เปิดนั้น”

“ได้”

“แกคอยดูกัน เพราะกันจะต้องอยู่ในที่ที่แกจะเห็นได้”

“ได้”

“พอกันยกมือขึ้น -- อย่างนี้ -- แกก็เอาสิ่งที่กันให้แกขว้างไปในห้องเชียนะ และในเวลาเดียวกันแกจะต้องร้องขึ้นด้วยว่าไฟไหม้ แกเข้าใจดีไหม”

“เข้าใจดี”

“มันไม่ใช่ของร้ายอะไรหรอก” เขาพูดพลางควักม้วนกลมๆ ยาวๆ รูปเหมือนซิการ์อันหนึ่งขึ้นจากกระเป๋าเสื้อ “ระเบิดควันธรรมดาณะ ที่ปลายทั้งสองข้างมีแถบจุดชนวนได้เอง หน้าทีของแกมีอยู่เพียงนี้ พอแกร้องว่าไฟไหม้แล้ว คนเขาก็จะมาเก็บมันไปเอง แล้วแกก็จะเดินไปที่ปลายถนนก็ได้ กันจะไปสมทบกับแกที่นั่นภายในสิบนาที กันคิดว่าการซักซ้อมของกันคงแจ่มแจ้งดีละนะ”

“คือกันจะต้องยังอยู่เฉยๆ แล้วก็เข้าไปใกล้ๆ หน้าต่าง คอยดูแก พอแกให้สัญญาณ กันก็โยนอันนี้เข้าไปแล้วก็ร้องขึ้นว่าไฟไหม้ แล้วไปรอแกอยู่ที่มุมถนนใช่ไหม”

“ถูกต้อง”

“ถ้าอย่างนั้นแกก็ไว้ใจกันได้แน่นอน”

“วิเศษ ก็นคิดว่าจนได้เวลาที่กันต้องเตรียมตัวสำหรับ บทบาทใหม่ที่จะแสดงแล้วละ”

เขาหายเข้าไปในห้องนอนของเขา และภายในเวลาสองสามนาทีก็กลับออกมา ในลักษณะเพศนักบวชซึ่งมีท่าทางเย็นๆเฉื่อยๆ ในการปลอมแปลงของเขา โฮล์มส์หาได้เปลี่ยนแต่เครื่องแต่งกายเท่านั้นไม่ อากัปกริยาท่าทางตลอดจิตใจของเขา ดูเหมือนจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยทุกบททุกตอนที่เขาแสดง เมื่อโฮล์มส์มาเป็นผู้สอบสวนอาชญากรรมเสียดังนี้ นับว่าเวทีละครได้สูญเสียตัวละครที่ดีไปตัวหนึ่ง และแม้วิทยาศาสตร์ก็สูญเสียนักอนุมานเหตุผลอันแหลมคมไปเช่นกัน

เมื่อเราออกจากถนนเบเกอร์นั้นเป็นเวลา ๑๘.๑๕ นาฬิกา และเมื่อไปถึงถนนเซอร์เพนไตน์แล้วก็ยังเหลือเวลาอยู่อีกสิบนาทีจึงจะถึงหนึ่งมุม ตอนนั้นพลค่าแล้ว ไฟตะเกียงเพิ่งจะถูกจุดขึ้น ในขณะที่เราเดินไปมาอยู่แถวหน้าบ้านบริโอนีลอร์ดจอร์จการกลับมาของเจ้าของบ้าน บริเวณบ้านนั้นก็อย่างเดียวกับที่เซอร์ล๊อค โฮล์มส์ ได้พรรณามาแล้ว แต่ส่วนความเป็นไปในละแวกบ้านปรากฏว่าไม่สู้จะเรียบร้อยซ้ำเจ้าคาคอดหมายนัก ตรงกันข้ามกับที่ควรจะเป็นสำหรับถนนเล็กๆในละแวกที่สงบเช่นนี้ ผู้คนดูพลุกพล่านจริงๆ ตรงหัวมุมแห่งหนึ่งมีคนกลุ่มหนึ่งแต่งตัวระมุขระมอมจับกลุ่มสูบบุหรี่และหัวเราะล้อเลียนกันอยู่ นอกจากนี้ที่ทางเดินก็มีคนลับกรรไกรคนหนึ่งกับเครื่องมือของเขา มีคนยามสองคนกำลังเล่นหมาเล่นตาอยู่กับผู้หญิงเลี้ยงเด็กคนหนึ่ง กับหนุ่มๆ แต่งตัวดีอีกหลายคนคาบบุหรี่เดินผ่านไปมา

“แกเห็นไหม” โฮล์มส์พูดกับข้าพเจ้าในขณะที่เราเดินไปมาอยู่หน้าบ้าน “ว่าการแต่งงานนี้ทำให้เรื่องง่ายขึ้นมาก รูปถ่ายกลายเป็นดาบสองคมขึ้นมาแล้วเดี๋ยวนี้ โอกาสจึงมีอยู่ว่าหล่อนคงไม่ต้องการให้มีสเตอร์กอดเฟรย์ นอร์ตัน เห็นรูปนี้เท่าๆกับที่ลูกความของเราไม่ปรารถนาให้รูปภาพปรากฏแก่เจ้าหญิงนั้นแหละที่นี้ปัญหาก็อยู่ที่ว่ารูปนี้ซ่อนอยู่ที่ไหนเท่านั้น”

“ถึงว่าซี ที่ไหน”

“เห็นจะไม่ได้อยู่กับตัวเป็นแน่ เพราะเป็นภาพขนาดใหญ่กว่าโปสเตอร์การ์ดใหญ่เกินกว่าที่จะซุกซ่อนไว้ในเครื่องแต่งกายของผู้หญิงได้ ยิ่งกว่านั้นหล่อนรู้ดีว่า

พระราชอาจะจะให้คนคอยดักจี๋หล่อนได้ แล้วก็พยายามกระทำกันมาแล้วถึงสองครั้ง เพราะฉะนั้นเราพอจะเชื่อได้ข้อหนึ่งละว่าหล่อนไม่ได้เอาไว้กับตัว”

“ถ้างั้นก็ไหนละ”

“ที่ธนาคารหรือมีชนะนั้นก็ที่นายของหล่อน ทั้งสองประการนี้มีทางที่จะเป็นไปได้ แต่กันคิดว่าจะไม่ใช้ทั้งสองประการ วิสัยผู้หญิงเป็นเพศที่ลึกลับอยู่แล้ว จึงย่อมจะกระทำสิ่งที่เป็นการลับด้วยตนเองมากกว่า หล่อนจะมอบหมายให้แก่ผู้อื่นทำไม หล่อนอาจไว้วางใจในผู้ให้ความคุ้มครองแก่หล่อนเองได้ก็จริงอยู่ แต่หล่อนก็บอกไม่ได้ว่าอิทธิพลทางการเมืองหรืออิทธิพลโดยอ้อมอันใดจะมาตกอยู่กับคนที่ป็นเจ้าธุระการงานบ้าง นอกจากนี้อย่าลืมว่าหล่อนได้ตั้งใจแล้วว่า จะใช้รูปภาพภายในสองสามวันนี้ เพราะฉะนั้นมันจะต้องอยู่ในที่ที่หล่อนจะหยิบฉวยได้ทันที มันต้องอยู่ในบ้านนี้แน่ละ”

“แต่บ้านนี้ถูกค้นมาแล้วสองครั้ง”

“ซูว์! พวกนั้นหาวิธีที่จะดูไม่”

“แกจะดูอย่างไร”

“กันไม่ต้องดูหรอก”

“แล้วไง”

“กันจะให้หล่อนเอาออกไปกันดู”

“แต่หล่อนคงปฏิเสธ”

“หล่อนจะไม่ทำอย่างนั้นได้ แต่กันได้ยินเสียงล้อรถแล้วละ นั่นแหละรถของหล่อน ตอนนี้อคอยทำตามที่กันสั่งให้ตลอดทีเดียวนะ”

ในขณะที่พูด แสงไฟที่ติดอยู่ข้างรถคันหนึ่งพุ่งมาตามทางโค้งของถนน แล้ววิ่งตามคันเล็กก็แล่นมาจอดที่หน้าประตูบ้านบริโอนีลอร์ด ในขณะที่รถเข้าเทียบประตูบ้าน เจ้าก๊วยคนหนึ่งที่มาถนนก็ถลาเข้าไปเปิดประตูด้วยหวังจะได้รางวัล แต่ถูกเจ้าอีกคนหนึ่งซึ่งวิ่งมาเหมือนกันเอาคอกันไว้ เลยเกิดด่าทอกันรุนแรง เสียงทะเลาะกันดังเอะอะหนักขึ้น ด้วยคนยามสองคนเข้ากับเจ้าคนหนึ่ง และคนลับกรรไกรเข้ากับเจ้าอีกคนหนึ่ง ในที่สุดเกิดชกต่อยกันเป็นพัลวัน ชั่วประเดี๋ยวเดียวหญิงสาวซึ่งลงจากรถแล้วก็ยืนอยู่ท่ามกลางมวยหมุ่ชกต่อยกันอย่างไม่รู้ว่าใครเป็นใคร โฮล์มส์เห็นดังนั้นจึงแทรกเข้าไปในกลุ่มเพื่อป้องกันหญิงสาวไว้ แต่พอเข้าถึงหล่อนเท่านั้นเขาก็ต้องร้องขึ้นและล้มลงกับพื้นถนน

เลือดไหลนองบนใบหน้า พอโฮล์มส์ล้มลง เจ้าพวกนั้นก็แตกกระจัดกระจายวิ่งหนีไปคนละทิศละทาง ในบัดดลกลุ่มคนแต่งตัวที่ได้เฝ้าดูความซุลมุนวุ่นวายอยู่โดยไม่ได้เข้าห้ามปราม ก็เข้าห้อมล้อมที่นั่นเพื่อช่วยหญิงสาวและประครองคนที่บาดเจ็บ ไอรีน อัลดเลอร์ -- ข้าพเจ้าจะคงเรียกหล่อนเช่นนี้ -- รีบขึ้นไปบนบันไดตึกแล้ว แต่ยังมียืนอยู่ข้างบนหันหน้าออกถนนดูเหตุการณ์ต่อไป

“สุภาพบุรุษคนนั้นเจ็บมากไหม” หล่อนถาม

“เห็นจะถึงตาย” หลายเสียงร้องตอบ

“ยัง ยัง ยังไม่ตาย” อีกเสียงหนึ่งร้องบอก “แต่น่ากลัวจะตายเสียก่อนไปถึงโรงพยาบาล”

“แหม ช่างกล้าหาญจริง ๆ” ผู้หญิงคนหนึ่งพูด “ถ้าไม่ได้ผู้ชายคนนี้ช่วยไว้ละก็ มันคงชิงกระเป๋ากับนาฬิกาคุณนายไปแล้ว เลวชาติจริง ๆ ให้อพวกอับรึยนี้แหละ” อ่า! เขาหายใจแล้วละคะ คุณขา”

“เขาจะนอนอยู่กับถนนอย่างนี้ได้ เราจะทำอย่างไรในบ้านได้ไหมครับคุณ”

“เอามาซึ่คะ เอาเข้ามาในห้องนั่งเล่นก็แล้วกัน ที่นั่นมีเก้าอี้นอนได้สบายมากทางนี้คะ!”

ดังนั้นเขาจึงหามร่างของโฮล์มส์เข้าไปในตึกและวางลงในห้องใหญ่ ส่วนข้าพเจ้าคงยืนดูเหตุการณ์อยู่ริมหน้าต่าง ในห้องจุดไฟสว่างขึ้น แต่บังตาไม่ได้เออลง ข้าพเจ้าจึงสามารถเห็นโฮล์มส์ได้ในขณะที่เขานอนอยู่บนเก้าอี้นอน ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าเขาได้รับบาดเจ็บจริงหรือเปล่าสำหรับบทบาทที่เขากำลังแสดงอยู่นั่น แต่ข้าพเจ้ารู้สึกขวยใจตนเองเต็มประดาที่ได้เห็นหญิงสาวผู้เลอโฉมเฝ้าดูอาการของเขายู่ด้วยลักษณะของคนที่เปี่ยมไปด้วยความกรุณา แต่ถึงกระนั้นการที่จะผลจากหน้าที่ที่มอบให้ข้าพเจ้าทำ ก็จะเป็นการทรยศอย่างร้ายแรงที่สุดแก่โฮล์มส์ ข้าพเจ้าทำใจให้เข้มแข็ง ควักเอาระเบิดควั่นขึ้นมาถือไว้ ไม่เป็นไร ข้าพเจ้าคิดเราไม่ได้ทำร้ายหล่อนหรอกนะ เราจะป้องกันหล่อนมิให้ทำร้ายผู้อื่นต่างหาก

ในขณะนั้นโฮล์มส์ได้ลุกขึ้นนั่ง และข้าพเจ้าเห็นเขาแสดงอาการอึดอัดดังหนึ่งว่าต้องการอากาศ ฉะนั้นสาวใช้คนหนึ่งจึงแล่นมาเปิดหน้าต่างออก ในขณะเดียวกันข้าพเจ้าเห็นเขายกมือขึ้นให้สัญญาณ ข้าพเจ้าก็โยนระเบิดควั่นเข้าไปในห้องพร้อมกับร้องว่า “ไฟไหม้!” ยังไม่ทันเสียงข้าพเจ้าจะขาดหายไป

จากปากด้วยซ้ำ กลุ่มคนที่มุงดูอยู่ ทั้งคนที่แต่งตัวดีและมอซอ ทั้งสุภาพบุรุษ คนเลี้ยงม้า และตลอดจนหญิงรับใช้ต่างก็ร้องว่า “ไฟไหม้ ๆ!” ทั้งกันหมด ในขณะนั้นกลุ่มคนวันหน้า ๆ กลุ่มไปทั่วห้องและพลุ่งออกทางหน้าต่างที่เปิดอยู่ด้วย ข้าพเจ้าเห็นคนวิ่งสับสนกัน ลักประเดี้ยวจึงได้ยินเสียงโฮล์มส์อยู่ข้างในบอกว่ “ไม่ใช่ไฟไหม้ ข้าพเจ้าจึงเดินฝ่าฝูงคนที่ส่งเสียงฟังไม่ได้ศัพท์ไปยังหัวมุมถนน ในลิบนาที่ต่อมาโฮล์มส์ก็เอาแขนเขามาคล้องแขนข้าพเจ้า แล้วเราก็ออกเดินไปด้วยกันจากสถานที่แห่งความซุลมุนวุ่นวาย เขาเดินเร็ว ไม่ปรึภากว่าอะไรเป็นหลายนาทีจนเลี้ยวไปตามถนนที่เงียบสงบสายหนึ่ง ซึ่งจะไปออกถนนเอเดจ்வัวร์แล้ว

เขาจึงพูดขึ้นว่า “แก่ทำได้ดีมาก หมอ ไม่มีอะไรจะดีไปกว่านี้ เรียบร้อยทุกอย่าง”

“แก่ได้รูปถ่ายไว้แล้วรี!” ข้าพเจ้าถาม

“กันรู้ว่ามันอยู่ในไหน”

“แก่พบมันได้อย่างไรล่ะ”

“หล่อนเอาออกให้กันดู อย่างที่กันบอกแก่ไว้แล้ว”

“กันยังมีดอยู่”

“กันไม่ปรารถนาจะอมพะนำหรือ” เขาพูดพลางหัวเราะ “เรื่องมันง่ายนิดเดียว แกคงจะเห็นว่าทุกๆคนในถนนนั้นนะเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดทั้งนั้น กันจึงให้เขามาแสดงเอง”

“กันก็เห็นว่าอย่างนั้น”

“ที่นี้พอเกิดเรื่องขึ้น กันเอาชาติชอนไว้ในฝ่ามือวิ่งเข้าไปทำเป็นล้มลง แล้วกันก็เอามือป้ายเข้าที่หน้า หน้ากันก็เลยกลายเป็นภาพที่น่าสมเพชไป ลูกไม้แก่นะ”

“นั่น กันก็พอจะเฉลียวใจละ”

“ที่นี้เขาก็ห้ามกันเข้าไป หล่อนจะต้องให้เขาเอากันเข้าไปในห้องนั่งเล่น อันเป็นห้องที่กันคาดหมายอยู่แล้ว มันต้องอยู่ในห้องนั้นไม่กี่ห้องนอนของหล่อน และกันก็ตั้งใจว่าจะต้องรู้ให้ได้ว่าเป็นห้องไหน เขาวางกันลงบนเก้าอี้นอน กันแสดงอาการกระสับกระส่ายต้องการอากาศ เป็นการบังคับว่าหน้าต่างจะต้องเปิดออก และเป็นโอกาสที่แก่จะทำงาน”

“การกระทำของกันช่วยแก่ได้ยังไง”

“นั่นแหละเป็นข้อสำคัญที่สุด เมื่อผู้หญิงคิดว่าบ้านหล่อนถูกไฟไหม้ ลัญชาตญาณของหล่อนจะบอกทันทีให้เก็บของที่หล่อนหวงแหนที่สุด มันเป็น ลัญชาตญาณที่มีอำนาจยิ่ง และกันก็ได้ประโยชน์มาแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่ง ผู้หญิงมีเรือนควยลูกของหล่อนก่อนอื่น ผู้หญิงโสดตรงเข้าเก็บหีบเครื่องเพชร ทันที กันรู้ดีแล้วว่าหญิงสาวในเรื่องของเราไม่มีอะไรที่หวงแหนอยู่ในบ้านยิ่งไป กว่าสิ่งที่เราต้องการ เมื่อเป็นเช่นนี้หล่อนก็ต้องแล่นไปเอาไว้อีก่อน เสียร่อง ตกใจนั้นทำได้สนิทจริง ๆ ควันไฟกับเสียงผสมกันพอที่จะทำให้คนประสาทแข็ง ตกใจได้ หล่อนก็ผลุนผลันทำอย่างที่กันคิด รูปภาพนั้นอยู่ในช่องลับข้างฝา ใต้กระดานเลื่อนเหนือที่แขวนกระดิ่งขึ้นไปนั่นเอง หล่อนรีบไปที่นั่นทันที กัน มองเห็นในขณะที่หล่อนดึงออกมาได้ครึ่งแผ่น แล้วกันจึงร้องบอกว่าไม่ใช่ไฟไหม้ หล่อนก็เอาเก็บไว้อตามเดิม มองดูที่ระเบิดคว้นแล้วก็วิ่งออกไปจากห้อง กัน ไม่เห็นหล่อนกลับมาอีกเลย จึงลุกขึ้นหนีออกจากบ้าน ในตอนนั้นกันลังเลใจ ว่าจะลักเอารูปภาพมาเสียทันทีดีไหม แต่คนรถเข้าไปขัดจ้งห่วยเสียก่อน แถม ยังจับตามองกันไม่ว่างตาอีกด้วย กันจึงตกลงใจวาร์อไปก่อนดีกว่า หากขึ้น ทำสู่มสี่สู่มห้าไปจะเสียพิธี”

“แล้วไงต่อไปล่ะ” ข้าพเจ้าถาม

“การสืบสวนของเรานับว่าสิ้นสุดแล้ว พรุ่งนี้กันจะพาพระราชามาที่นี้ และแก้ด้วย ถ้าไม่ขัดข้อง เราจะถูกพาให้เข้าไปรอลหล่อนในห้องนั้นเล่น แต่บางที เมื่อหล่อนออกมาหล่อนอาจไม่พบทั้งเราและรูปภาพก็ได้ พระราชาคงดีพระทัย ที่ได้รูปคืนด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เองเป็นแน่”

“แจะจะไปเวลาไหน”

“สองโมงเช้า หล่อนจะยังไม่ตื่นนอน และจะเป็นเวลาปลอดสำหรับเราด้วย นอกจากนั้นเราต้องรีบทำงาน เพราะว่าการสมรสอาจจะทำให้หล่อนเปลี่ยนนิสัย และชีวิตไปได้ กันจะต้องมีหนังสือถึงพระราชาโดยด่วนที่สุด”

เราพากันเดินมาถึงถนนแบเกอร์และหยุดที่หน้าประตูห้อง ในขณะที่โฮล์มส์ เอามือคลำหากุญแจ มีใครคนหนึ่งเดินผ่านมาทักว่า

“สวัสดี มิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์”

แล้วก็ไป ในเวลานั้นมีคนอยู่บนทางเท้าหลายคน แต่เสียงทักดูเหมือน มาจากเด็กหนุ่มรูปร่างบอบบางสวมเสื้อคลุมยาวคนหนึ่งกำลังเดินผ่านไปอย่าง

รีบร้อน

“เอ ก็ไม่เคยได้ยินเสียงนั้นมาก่อน” โฮล์มส์พูด มองไปตามถนนที่ตามไฟ
ไว้เพียงสลัวๆ “สงสัยจริงๆว่าไอ้บ้านั้นเป็นใครนะ”

๓

คืนนั้นข้าพเจ้านอนค้างที่บ้านถนนเบเกอร์ ขณะที่เรากำลังง่วนอยู่กับขนมปังกาแพในเช้าวันรุ่งขึ้น พระราชาแห่งโบฮีเมียก็ผลุนผลันเข้ามาในห้อง

“ท่านได้รูปมาจริง ๆ หรือนี้!” ทรงร้องพลางจับไหล่เซอร์ลีโอ ไฮล์มส์ ไว้ทั้งสองข้าง แล้วทรงจ้องมองหน้าเขาอย่างร้อนรน

“ยังพะยะค่ะ”

“แต่ท่านมีหวังใช่ไหมล่ะ”

“เกล้าฯมีหวัง”

“ถ้าอย่างนั้นละก็มา ฉันกระวนกระวายใจเต็มทีแล้ว”

“เราต้องเรียกรถสักคันหนึ่งก่อน”

“ไม่ต้อง ไปรถฉันเดี๋ยวนี้แหละ”

“ถ้าเช่นนั้นก็ดีสิพะยะค่ะ” ครั้นแล้วเราก็พากันลงไปที่รถ มุ่งหน้าไปบริโวนีลอดจ์อีกครั้ง

“โอรีน อัดเลอร์ แต่งงานแล้วพะยะค่ะ” ไฮล์มส์ทูลพระราชา

“แต่งงาน! เมื่อไหร่”

“เมื่อวานนี้พะยะค่ะ”

“กับใคร”

“กับหมอความชาวอังกฤษ ชื่อนอร์ตัน”

“แต่หล่อนไม่ได้รักเขากระมัง”

“เกล้าฯหวังว่าหล่อนรัก”

“ทำไมจึงหวังเช่นนั้น”

“เพราะว่ามันจะได้ทำให้ได้ฝ่าพระบาทหายรำคาญพระทัยเสียที ถ้าหล่อนรักสามีของหล่อนแล้ว หล่อนคงไม่รักได้ฝ่าพระบาท ถ้าหล่อนไม่รักได้ฝ่าพระบาท ก็ไม่มีเหตุอันใดที่หล่อนจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความตั้งพระทัยของได้ฝ่าพระบาท”

“จริง แต่กระนั้น โอ! ฉันอยากให้หล่อนมีฐานะอยู่ในระดับเดียวกันกับฉันจริง ๆ! หล่อนคงจะเป็นพระราชินีที่น่ารัก

อะไรอย่างนั้น!” ตรัสแล้วพระราชาก็ทรงเงยขมึ่มไป จนรถเรามาหยุดลงที่หน้าบ้านบริโอทีลอดจ์

ประตูบ้านบริโอทีลอดจ์เปิดอยู่ มีหญิงสูงอายุคนหนึ่งยืนอยู่ที่บันได นางจ้องดูเราอย่างถมึ่มทึ่งในขณะที่เรากำลังจากรถ

“มิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์ หรือเจ้าคะ” นางพูด

“ใช่ ฉันเองคือมิสเตอร์โฮล์มส์” สหายของข้าพเจ้าตอบพลางจ้องมองดูแกอย่างพิศวงสงสัย

“จริง ๆ นะแหละ! คุณนายของดิฉันบอกไว้ว่าคุณน่าจะมา คุณนายไปเสียเมื่อเช้านี้แหละเจ้าคะ ไปกับคุณผู้ชาย รถไฟออกจากสถานีชาริงครอสเมื่อตีห้ากับสิบห้า นาทีว่าจะไปแผ่นดินใหญ่เจ้าคะ”

“อะไรกัน!” เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ผงะถอยหลัง หน้าซีดด้วยความตกใจและประหลาดใจระคนกัน “หมายความว่าแกออกจากอังกฤษเสียแล้วหรือ”

“ไปไม่กลับอีกเลยเจ้าคะ”

“แล้วเอกสารเล่า” พระราชาทรงร้องอย่างหมดหวัง “ฉิบหายหมดละซี”

“ไปดูกันให้ประจักษ์เถิดพะยะค่ะ” พูดแล้วโฮล์มส์ก็ก้าวพรดพราดผ่านหญิงรับใช้เข้าไปในตึก ผลุนผลันเข้าไปในห้องนั่งเล่น พระราชากับข้าพเจ้าก็ตามหลังเขาไป เครื่องตกแต่งห้องกระจัดกระจายเลพลาดพาด หิ้งถูกรื้อลิ้นชักถูกค้นเปิดอ้าอยู่ ดูประหนึ่งหญิงสาวเก็บข้าวของอย่างรีบร้อนก่อนจากไป โฮล์มส์ถลันไปยังที่แขวนกระดิ่ง กระจกแผ่นกระดานเลื่อน เอามือล้วงเข้าไปแล้วก็ดึงเอารูปภาพกับจดหมายออกมา รูปถ่ายนั้นเป็นรูปของไอรีน อัดเลอร์เองในชุดราตรี ส่วนจดหมายนั้นจำหน้าของว่าดังนี้ “สำหรับมิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ทั้งไว้ที่นี้จนกว่าจะพบเอง” สหายของข้าพเจ้าฉีกออกและเราทั้งสามคนต่างอ่านพร้อมกัน จดหมายนั้นลงเวลาเที่ยงคืนของวันก่อน มีข้อความดังนี้

มิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ที่นับถือ

คุณทำดีมากจริงๆ คุณตอบตาดิฉันได้สนิท ดิฉันไม่สงสัยเลยจนกระทั่งเหตุการณ์เรื่องไฟได้เกิดขึ้นแล้ว พอดิฉันรู้ว่าถูกหลอกจึงได้คิด ดิฉันได้รับคำเตือนให้ระวังคุณมาหลายเดือนแล้ว มีคนบอกดิฉันว่า ถ้าพระราชาก็ทรงจ้องตัวแทนแล้ว ก็จะ

ต้องเป็นคุณอย่างแน่นอน ตำบลที่อยู่ของคุณเขาก็บอกดิฉันไว้แต่ทั้งๆ ที่รู้อยู่อย่างนี้ คุณก็ทำให้ดิฉันเปิดเผยสิ่งที่คุณต้องการจะรู้จนได้ ถึงแม้ได้เกิดสงสัยขึ้นแล้ว ดิฉันก็ไม่อาจจะคิดระแวงนักบวชชราผู้กรณาน่านับถือเช่นนี้ได้ แต่คุณก็ทราบแล้วมิใช่หรือคะว่า ดิฉันเองก็เป็นนางละครที่ซ้ำของมา เครื่องแต่งตัวผู้ชายจึงไม่ใช่ของใหม่สำหรับดิฉันเลย ดิฉันมักใช้ประโยชน์จากเสรีภาพที่มาก่อนให้เกิดเสมอ ดิฉันให้จอห์นคนรถเข้ามาเฝ้าดูคุณไว้ วิ่งขึ้นไปผลิตเครื่องแต่งตัวชุดเดินเล่นของดิฉัน แล้วก็ลงมาพอดีกับคุณออกจากบ้านไป

ต่อจากนั้นดิฉันก็สะกดรอยตามคุณไปจนถึงประตูบ้านของคุณ และได้ทราบอย่างแน่นอนว่าดิฉันเป็นตัวความสนใจของมิสเตอร์เซอร์ลือก โฮล์มส์ ผู้มีชื่อเสียงจริงๆ เสร็จแล้วดิฉันได้เฝ้าทุกคุณโดยไม่ทันได้ยั้งคิด แล้วไปยังเหมเปิลเพื่อพบกับสามีของดิฉัน

เราสองคนพากันลงความเห็นว่าเป็นทางที่ดีที่สุดที่ควรกระทำเมื่อรู้ตัวว่าถูกปรัภักษ์ผู้สามารถเช่นคุณติดตาม ก็คือหนีไปเสียให้พ้น เพราะฉะนั้นเมื่อคุณมาในวันรุ่งขึ้นคุณก็จะเจอแต่รังเปล่า ส่วนรูปถ่ายนั้น ลูกความของคุณจงเย็นพระทัยเสียเถิด ดิฉันรักและได้พบความรักในคนที่ดีกว่าพระองค์แล้ว พระองค์จะทรงทำอะไรก็แล้วแต่พระทัย ไม่มีอะไรจะเป็นเรื่องกีดขวางเหนียวรั้งจากผู้ที่พระองค์ได้ทรงทรมานอย่างโหดร้ายมาแล้วเป็นอันขาด ดิฉันเก็บรูปนี้ไว้เพื่อรักษาตัวเองเท่านั้น เพื่อจะได้เป็นอาวุธสำหรับป้องกันตน หากพระองค์จะทรงกระทำเรื่องอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นในภายหน้า ดิฉันขอมอบรูปถ่ายนี้ไว้เพื่อพระราชอาจะทรงเอาเก็บไว้ก็ได้ แต่คุณเซอร์ลือก โฮล์มส์ ดิฉันขอแสดงความนับถือ

ไอรีน นอร์ตัน สกุลเดิม อัลดอร์

“ผู้หญิงอะไรอย่างนี้ โอ! ผู้หญิงอะไรอย่างนี้” พระราชาแห่งโบฮีเมีย ทรงร้องขึ้นเมื่อเราอ่านจดหมายจบแล้ว “ฉันไม่ได้บอกท่านหรือว่าหล่อนมีใจแข็งและเด็ดเดี่ยวเพียงไร อย่างนี้แล้วหล่อนจะไม่เป็นพระราชินีที่น่าบูชาหรือมันน่าเสียดายไหมที่หล่อนไม่มาเกิดในระดับเดียวกับฉัน”

“จากสิ่งที่เกล้าฯได้เห็นเกี่ยวกับหญิงคนนี้ หล่อนดูเหมือนจะอยู่ในระดับที่แตกต่างกับใต้ฝ่าพระบาทมากจริง ๆ พะยะค่ะ” โฮล์มส์พูดอย่างเคร่งขรึม “เกล้าฯเสียใจที่ไม่สามารถนำเรื่องของใต้ฝ่าพระบาทไปสู่การยุติที่เป็นผลสำเร็จยิ่งกว่านี้”

“ตรงกันข้าม” พระราชาตรัส “ไม่มีอะไรจะเป็นผลสำเร็จยิ่งไปกว่านี้ ฉันรู้ว่าคำพูดของหล่อนไม่เคยเสียสัตย์ เดียวนี้รูปนั้นไม่เป็นภัยเหมือนหนึ่งถูกเผาไฟแล้วละ”

“เกล้าฯมีความยินดีที่ใต้ฝ่าพระบาทตรัสเช่นนั้น”

“ฉันรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณท่านยิ่งนัก โปรดบอกฉันเถิดว่าฉันจะตอบแทนท่านในทางใดได้บ้าง แหวนวงนี้...” พระราชาตรัสพลางถอดข้อมงครัดนาคราชฝั่งมรกตออกจากพระคชนิเวียงไว้บนฝ่าพระหัตถ์ที่ยื่นออกมา

“ใต้ฝ่าพระบาทมีอีกสิ่งหนึ่งที่เกล้าฯพึงประสงค์ยิ่งกว่านี้” โฮล์มส์พูด

“บอกมาเถิดท่าน”

“ภาพถ่ายรูปนี้!”

พระราชาทรงจ้องหน้าเขาด้วยความประหลาดพระทัย

“รูปถ่ายของไอรีนนะหรือ!” ทรงร้อง “ได้ซี ถ้าท่านปรารถนา”

“เกล้าฯขอขอบพระทัย ไม่มีอะไรที่จะต้องทำอีกแล้วในปัญหาเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นเกล้าฯขอกราบถวายบังคมลาพะยะค่ะ ขอใต้ฝ่าพระบาท” เขาก็มีศีรชะลงคำนับแล้วหันผละไปโดยไม่ทันสังเกตเห็นหัตถ์ของพระราชาที่ยื่นออกมา เขากับข้าพเจ้าก็พากันกลับที่พัก

นี่แหละคือความเป็นมาของเรื่องอื้อฉาวที่เกิดแก่อาณาจักรของแคว้นโบฮีเมีย และเป็นความปราชัยของมิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ที่ถูกปฏิภาณของผู้หญิงคนหนึ่งลบแผนการที่วางไว้ได้ดีที่สุดเสียได้ เขาเคยแสดงความขบขันอย่างครั้นครวญต่อความฉลาดของสตรีเสมอ แต่ในช่วงหลังนี้ข้าพเจ้าไม่ได้ยินดังนั้นอีกเลย และเมื่อเขาเอ่ยถึงไอรีน อัลดเลอร์ หรือกล่าวทำถึงรูปภาพ

๓๗ เรื่องสั้นชุด ก ร พ จ ญ ก ษ

หล่อนขึ้นมาควาใด เขามักจะใช้คำที่ให้เกียรติแก่หล่อนว่า ยอดสตรีเสมอ

